

Platne transakcije i računi

Statistika platnog prometa

2016.

godina II · listopad 2017.

Sadržaj

Uvod	4
1. Zakonodavni okvir	4
2. Metodologija	6
3. Platne transakcije u Republici Hrvatskoj	8
4. Kreditni transfer	11
Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi u svim valutama (osim kune), preračunato u kune	12
4.1. Nacionalni kreditni transferi	14
Poslani nacionalni kreditni transferi u kunama	14
Poslani nacionalni kreditni transferi u svim valutama (osim kune), preračunato u kune	16
Nacionalni kreditni transferi prema načinu zadavanja	18
Nacionalni kreditni transferi izvršeni papirnim nalogom	20
Nacionalni kreditni transferi izvršeni elektronički	21
4.1.1. Trajni nalog	22
4.2. Prekogranični/međunarodni kreditni transferi	25
4.2.1. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi	26
4.2.2. Primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi	29
5. Usluga plaćanja računa	31
6. Novčana pošiljka	32
6.1. Poslane novčane pošiljke	33
6.1.1. Poslane nacionalne novčane pošiljke	33
6.1.2. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke	34
6.2. Primljene novčane pošiljke	34
6.2.1. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke	34
6.2.2. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama	35
6.2.3. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u pet najzastupljenijih valuta	36
7. Izravno terećenje	36
7.1. Broj računa i korisnika usluge izravnog terećenja i danih suglasnosti	37

7.2. Broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja	38
7.3. Prosječan broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja	40
7.4. Prosječan broj i vrijednost izravnih terećenja po korisniku i računu	41
8. Računi	41
8.1. Transakcijski račun	41
8.2. Drugi platni račun	42
8.3. Broj korisnika prema platnoprometnim servisima	44
8.4. Jednovalutni i multivalutni računi	46
8.5. Transakcijski računi prema statusu	47
8.5.1. Računi bez odobrenog prekoračenja	48
8.5.2. Računi s odobrenim prekoračenjem	49
8.5.3. Blokirani računi	50
9. Pojmovnik	51
10. Dodatak	53
Popis tablica	53
Popis okvira	53
Popis slika	53

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka

Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb

Telefon centrale: 01/4564-555, telefon: 01/4565-006, telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 2459-8097

Uvod

Platni promet neizostavan je dio gospodarskog sustava svake zemlje i njegova je temeljna funkcija omogućavanje sigurnog i učinkovitog izvršavanja platnih transakcija, odnosno prijenos sredstava od platitelja primatelju plaćanja. Učinkovito funkcioniranje platnog prometa jedan je od temelja financijskog tržišta.

Platni promet obuhvaća platne usluge i instrumente, procedure, pravila, sudionike i međubankovne sustave za prijenos novčanih sredstava, kojima je cilj prijenos sredstava, odnosno cirkulacija novca u zemlji.

Važan preduvjet za efikasan i siguran platni promet jest i jasan i transparentan zakonodavni okvir.

Svrha je ove publikacije pružiti sveobuhvatan pregled platnih usluga kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnih naloga), novčanih pošiljki (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravnih terećenja te podatke o transakcijskim računima otvorenima kod kreditnih institucija.

1. Zakonodavni okvir

Zakonom o platnom prometu (NN, br. 133/2009. i 136/2012.; u nastavku teksta: ZPP) u koji su transponirane odredbe Direktive o platnim uslugama 2007/64/EZ¹ (u nastavku teksta: Direktiva) na jedinstven način uređene su platne usluge u RH, i to na istovjetan način kako ih Direktiva propisuje za cijeli Europski gospodarski prostor. ZPP-om se uređuju platne usluge, pružatelji platnih usluga, obveze informiranja korisnika platnih usluga te druga prava i obveze u vezi s pružanjem i korištenjem platnih usluga, transakcijski računi, osnivanje, rad i nadzor nad institucijama za platni promet te osnivanje, rad i nadzor nad platnim sustavima.

Platne usluge uređene ZPP-om, između ostalog, jesu platne usluge kreditnih transfera / trajnih naloga, novčane pošiljke / usluge plaćanja računa i izravnih terećenja.

¹ Direktiva 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu

Na temelju ZPP-a donesena je Odluka o načinu otvaranja transakcijskih računa (NN, br. 3/2011., 35/2011., 50/2011., 89/2011., 101/2011., 135/2011., 56/2012., 18/2013., 23/2013., 10/2014., 150/2014. i 64/2016.), kojom se propisuje način otvaranja transakcijskih računa kod kreditnih institucija.

Republika Hrvatska u potpunosti je uskladila svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a u području platnog prometa. ZPP-om platne usluge u RH uređene su istovjetno kao i u EU-u. Tako su među platnim uslugama definiranim člankom 3. točkama 3., 4., 6. i 7. ZPP-a definirane i usluge kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnog naloga), novčane pošiljke (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravnih terećenja.

Statistički podaci o kreditnim transferima / trajnim nalogima, novčanim pošiljkama / usluzi plaćanja računa, izravnim terećenjima i transakcijskim računima prikupljaju se na temelju Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (NN, br. 147/2013. i 16/2017.; u nastavku teksta: Odluka) koja je stupila na snagu 1. siječnja 2014. godine. Odlukom se propisuje obveza izvještavanja Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB) o podacima u vezi s platnim prometom i elektroničkim novcem te sadržaj, način i rokovi tog izvještavanja.

Odluka je donesena na temelju dvaju zakona:

- Zakona o platnom prometu (NN, br. 133/2009. i 136/2012.) i
- Zakona o elektroničkom novcu (NN, br. 139/2010.; u nastavku teksta: ZEN).

Odlukom su propisani opseg podataka i izvještajni obveznici. Osim podataka o nacionalnim platnim transakcijama, prikupljaju se i podaci o međunarodnim platnim transakcijama, a izvještajno razdoblje određeno je na mjesečnoj razini.

Prema Odluci izvještajni su obveznici:

1. kreditna institucija (banka i štedna banka) sa sjedištem u RH;
2. institucija za elektronički novac sa sjedištem u RH;
3. institucija za platni promet sa sjedištem u RH;
4. podružnica kreditne institucije (podružnica banke) iz treće države sa sjedištem u RH;
5. podružnica institucije za elektronički novac iz treće države sa sjedištem u RH;
6. podružnica kreditne institucije iz države članice sa sjedištem u RH;
7. podružnica institucije za elektronički novac iz države članice sa sjedištem u RH;

8. podružnica institucije za platni promet iz države članice sa sjedištem u RH;
9. zastupnici pružatelja platnih usluga iz druge države članice sa sjedištem u RH, preko kojih ti pružatelji platnih usluga pružaju platne usluge u RH ako ti zastupnici ujedno imaju odobrenje za pružanje platnih usluga i
10. Financijska agencija.

Sastavni je dio Odluke Uputa o načinu prikupljanja i sastavljanja te obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu kojom je propisano sastavljanje i prikupljanje podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu s pomoću 11 izvješća, a to su:

- Izvješće “Kreditni transfer”;
- Izvješće “Novčana pošiljka”;
- Izvješće “Izravno terećenje”;
- Izvješće “Odobrenje/terećenje bez naloga”
- Izvješće “Gotov novac”;
- Izvješće “Čekovi i mjenice”;
- Izvješće “Izdavanje platnih kartica”;
- Izvješće “Računi”;
- Izvješće “Infrastruktura”;
- Izvješće “Prihvaćanje platnih kartica” i
- Izvješće “Zakonska ovlast”.

U publikaciji je dan pregled platnih usluga za 2016. godinu na osnovi statističkih podataka prikupljenih u četiri izvješća: Kreditni transfer, Novčana pošiljka, Izravno terećenje i Računi.

2. Metodologija

Metodologija prikupljanja podataka u skladu s Odlukom temelji se na unaprijed definiranim pojmovima koji su usklađeni sa zakonskim odredbama, Uredbom (EU) br. 1409/2013 ESB-a od 28. studenoga 2013. o statistici platnog prometa (ESB/2013/43)² i drugim standardima kojima se uređuju platne usluge.

² Regulation (EU) No 1409/2013 of the European Central Bank of 28 November 2013 on payment statistics (ECB/2013/43)

Pružatelji platnih usluga (izvještajni obveznici) čiji su podaci korišteni pri izradi publikacije jesu kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i pružanje platnih usluga propisano posebnim zakonom.

U publikaciji se na cjelovit način iznose agregirani statistički podaci u RH za 2016. godinu o:

- kreditnim transferima i trajnim nalogima – prikazanima na mjesečnoj razini, sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca) ili godišnje;
- novčanim pošiljkama i usluzi plaćanja računa – prikazanima na mjesečnoj razini ili godišnje;
- izravnom terećenju – prikazanom na mjesečnoj razini, sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca) ili godišnje;
- transakcijskim računima – prikazanima na mjesečnoj razini ili sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca).

Podaci o platnim uslugama kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnog naloga), novčanim pošiljkama (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravnim terećenjima prikupljaju se u originalnoj valuti, tj. valuti u kojoj se transakcija provodi (valuta transakcije). Za potrebe publikacije sve transakcije u drugim valutama preračunate su u kune po srednjem tečaju HNB-a na posljednji dan izvještajnog razdoblja. Podaci o novčanoj vrijednosti transakcija iskazani su u kunama bez lipa.

Detaljnija metodološka objašnjenja povezana s pojedinim pojmovima iz izvješća dana su u svakom poglavlju zasebno.

3. Platne transakcije u Republici Hrvatskoj

U Tablici 1. prikazane su platne transakcije u Republici Hrvatskoj u 2016. godini. Podaci se odnose na platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija izvršene u svim valutama, preračunato u kune.

Tablica 1. Platne transakcije u RH

Izvršene platne transakcije	Broj transakcija	%	Vrijednost transakcija	%
A) Nacionalne platne transakcije				
1. Poslani kreditni transferi	277.234.713	79,44%	1.736.785.606.080	95,51%
2. Trajni nalozi	20.649.375	5,92%	58.887.690.843	3,24%
3. Usluga plaćanja računa	26.438.070	7,56%	5.822.302.225	0,32%
4. Izravna terećenja	24.553.159	7,04%	16.699.330.099	0,92%
5. Poslane novčane pošiljke	125.738	0,04%	184.177.398	0,01%
Ukupno nacionalne platne transakcije (1. – 5.)	349.001.055	100,00%	1.818.379.106.645	100,00%
B) Međunarodne platne transakcije				
6. Poslani kreditni transferi	3.323.803	37,78%	213.098.491.508	50,02%
7. Primljeni kreditni transferi	5.207.524	59,19%	212.391.839.018	49,85%
8. Poslane novčane pošiljke	7.389	0,08%	18.559.238	0,01%
9. Primljene novčane pošiljke	259.251	2,95%	538.067.448	0,12%
Ukupno međunarodne platne transakcije (6. – 9.)	8.797.967	100,00%	426.046.957.212	100,00%
UKUPNO (A + B)	357.799.022		2.244.426.063.857	

Izvršene platne transakcije obuhvaćaju izvršene platne transakcije kreditnih transfera, trajnog naloga, izravnog terećenja, novčane pošiljke i usluge plaćanja računa u svim valutama.

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju sve nacionalne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija.

Trajni nalozi obuhvaćaju sve nacionalne trajne naloge izvršene na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Usluga plaćanja računa obuhvaća sve nacionalne usluge plaćanja računa za plaćanje izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Izravna terećenja obuhvaćaju sva nacionalna izravna terećenja izvršena na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Poslane novčane pošiljke obuhvaćaju sve nacionalne novčane pošiljke izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija.

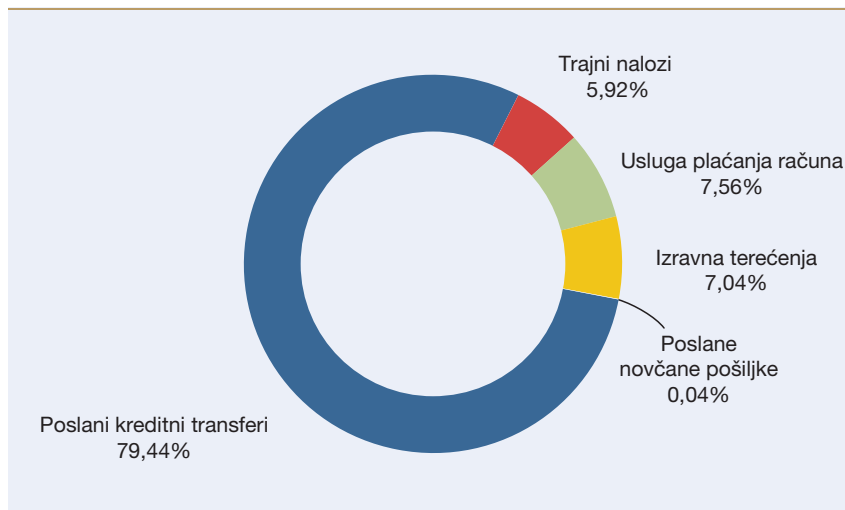
Primljeni kreditni transferi obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere u korist računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija.

Poslane novčane pošiljke obuhvaćaju sve međunarodne novčane pošiljke na teret potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Primljene novčane pošiljke obuhvaćaju sve međunarodne novčane pošiljke u korist potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Iz strukture nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija vidljivo je kako se najveći udio (79,44%) odnosi na transakcije poslanih kreditnih transfera. Manji dio odnosi se na transakcije usluge plaćanja računa s udjelom od 7,56%, transakcije izravnih terećenja sa 7,04% i transakcije trajnog naloga s 5,92%. Na posljednjem su mjestu transakcije poslanih novčanih pošiljki s udjelom od 0,04%.

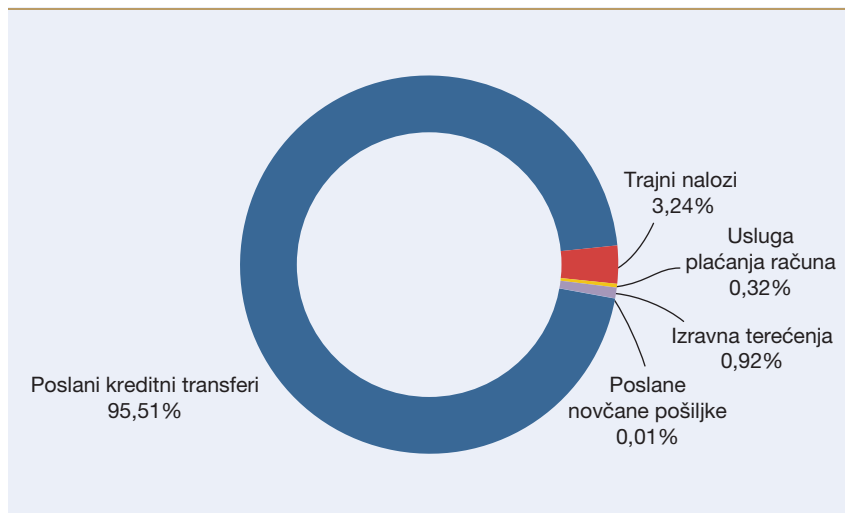
Slika 1. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija

Izvor: HNB

U strukturi nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija najveći udio odnosi se na poslane kreditne transfere s 95,51%, dok se znatno manji udio odnosi na uslugu trajnog naloga (3,24%), uslugu izravnog terećenja (0,92%), uslugu plaćanja računa (0,32%) te poslane novčane pošiljke (0,01%).

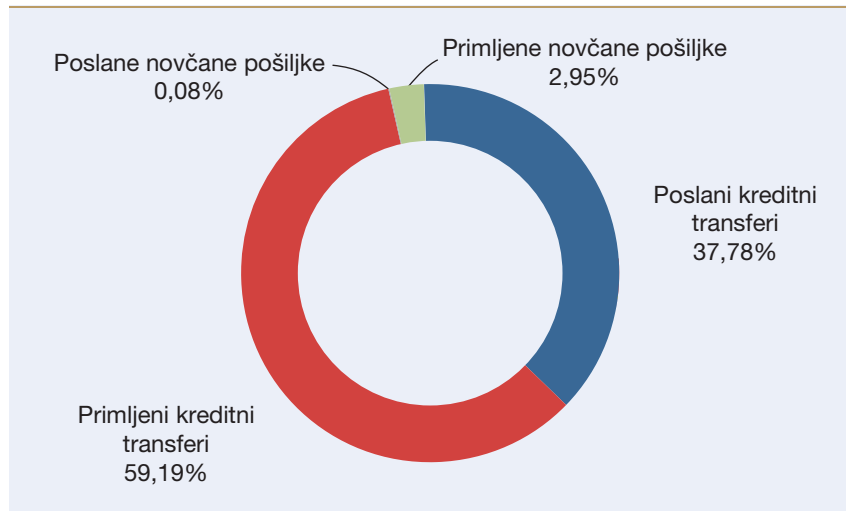
Slika 2. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija

Izvor: HNB

Najveće udjele u broju međunarodnih platnih transakcija imaju transakcije primljenih kreditnih transfera s udjelom od 59,19% i poslani kreditni transferi s udjelom od 37,78%. Manji udio odnosi se na primljene novčane pošiljke s udjelom od 2,95% te poslane novčane pošiljke s udjelom od 0,08%.

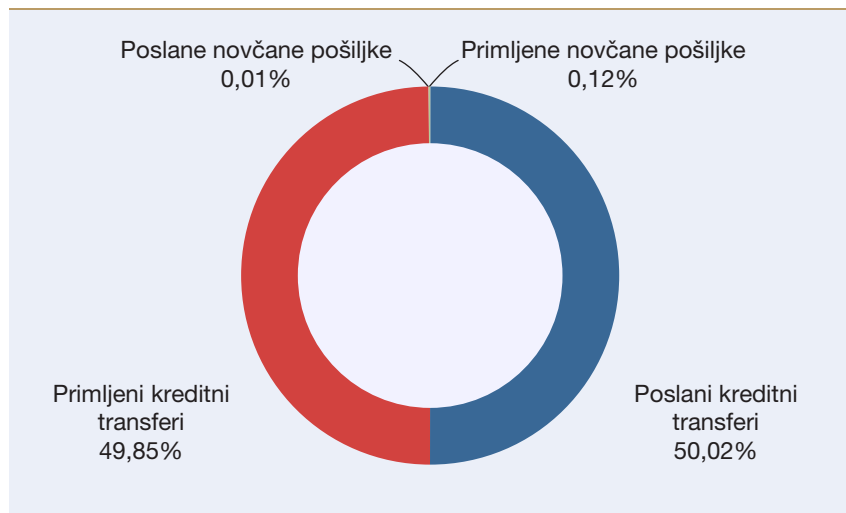
Slika 3. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija

Izvor: HNB

Iz strukture vrijednosti međunarodnih kreditnih transfera vidljivo je da je gotovo podjednak udio primljenih kreditnih transfera (50,02%) i poslanih kreditnih transfera (49,85%), dok se najmanji udio odnosi na primljene novčane pošiljke (0,12%) i poslane novčane pošiljke s udjelom od 0,01%.

Slika 4. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija

Izvor: HNB

Analizira li se trend ukupnih platnih transakcija u 2016. u odnosu na 2015. godinu, može se zaključiti da su se broj i vrijednost transakcija kretali na gotovo istoj razini.

4. Kreditni transfer

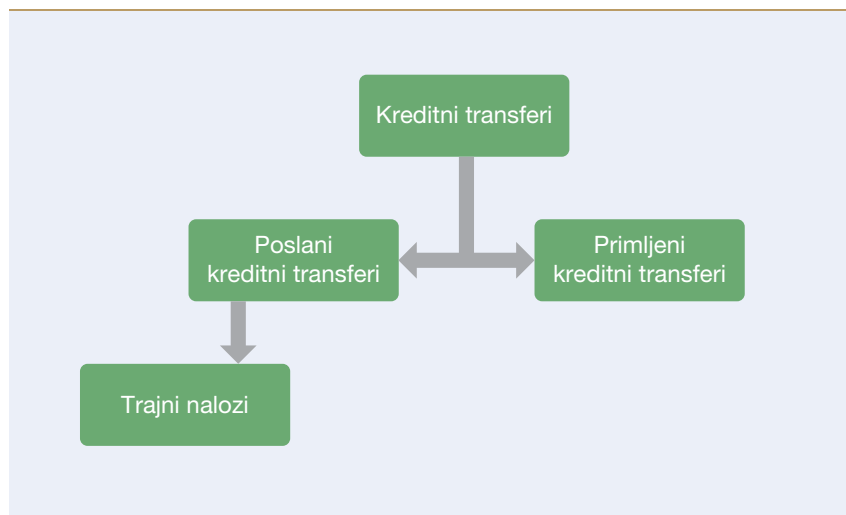
Kreditni transfer je platna usluga kojom se na osnovi upute koju inicira platitelj tereti račun za plaćanje platitelja i odobrava račun za plaćanje primatelja plaćanja. Sama transakcija ne smije se poistovjećivati s pojmom “kredit”, već dolazi od engleske riječi *credit transfer*, čime se podrazumijeva da je njime zadan prijenos u korist računa primatelja plaćanja na inicijativu platitelja.

Kreditni transferi obuhvaćaju poslani kreditne transfere izvršene na teret računa korisnika platnih usluga i primljene kreditne transfere izvršene u korist računa korisnika platnih usluga.

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju nacionalne, prekogranične i međunarodne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i na teret računa kreditnih institucija te obuhvaćaju i uslugu trajnih naloga.

Primljeni kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične i međunarodne platne transakcije izvršene u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i u korist računa kreditnih institucija.

Slika 5. Struktura kreditnih transfera

Izvor: HNB

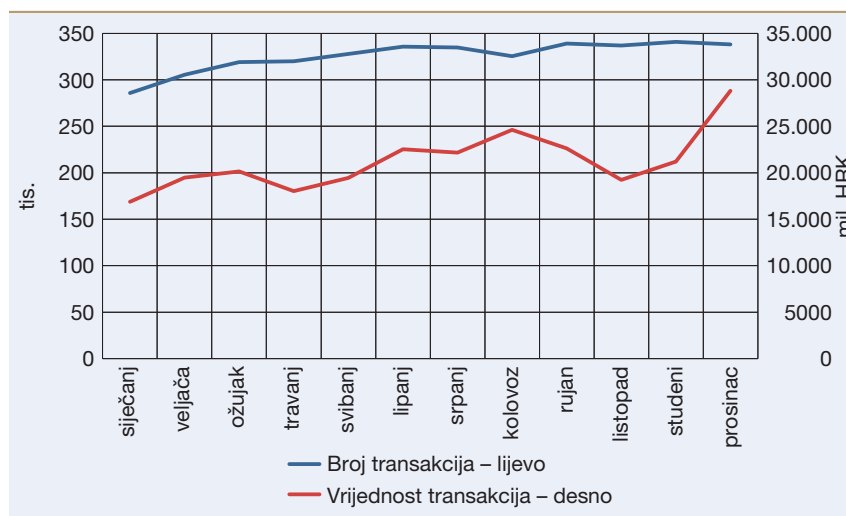
Na Slici 5. prikazana je struktura kreditnih transfera koji obuhvaćaju poslani i primljene kreditne transfere. Poslani kreditni transferi obuhvaćaju i trajne naloge.

Platnu uslugu kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj pruža 27 kreditnih institucija.

Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi u svim valutama (osim kune), preračunato u kune

U RH ukupno je izvršeno 3,91 milijuna transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune), preračunato u kune u vrijednosti od 255.148,37 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 325.749 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 21.262,36 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 65.272 kune.

Slika 6. Ukupni poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Analiziraju li se prosječan broj i vrijednost transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera (sve valute, preračunato u kune) po transakcijskom računu potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača), vidljivo je da su kod potrošača na razini mjeseca po transakcijskom računu prosječno mjesečno izvršena dva kreditna transfera s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.638 kuna.

Analizom istih podataka za poslovne subjekte (nepotrošače) utvrđeno je da je njihov prosječan mjesečni broj iznosio 32 kreditna transfera po transakcijskom računu s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 385.855 kuna.

Imatelj korisnik (potrošač i/ili poslovni subjekt nepotrošač) može imati odnosno biti vlasnik više računa za plaćanje.

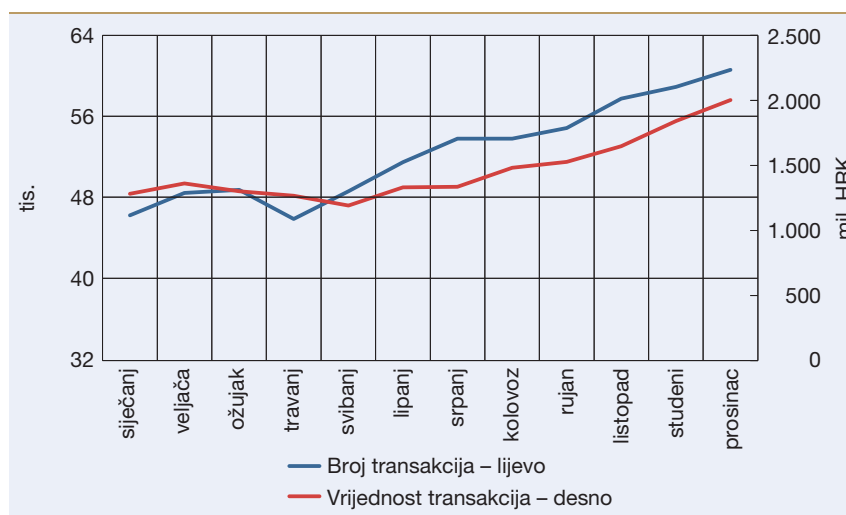
Analizom kretanja poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača u kunama prema imatelju računa, pri čemu se imatelj potrošač koji je vlasnik više računa za plaćanje broji kao jedan,

utvrđeno je da je prosječan godišnji broj kreditnih transfera iznosio 36 transakcija s prosječnom godišnjom vrijednosti u iznosu od 29.666 kuna.

Analizom istih podataka za poslovne subjekte (nepotrošače) utvrđeno je da je njihov prosječni godišnji broj iznosio 469 transakcija s prosječnom godišnjom vrijednosti u iznosu od 5,04 milijuna kuna.

U RH ukupno su izvršene 628.934 transakcije poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača u svim valutama (osim kune), preračunato u kune s ukupnom vrijednosti u iznosu od 17.512,34 milijuna kuna. Mjesečno se prosječno izvršavalo 52.411 transakcija s prosječnom vrijednosti u iznosu od 1.459,36 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 27.844 kune (Slika 7.).

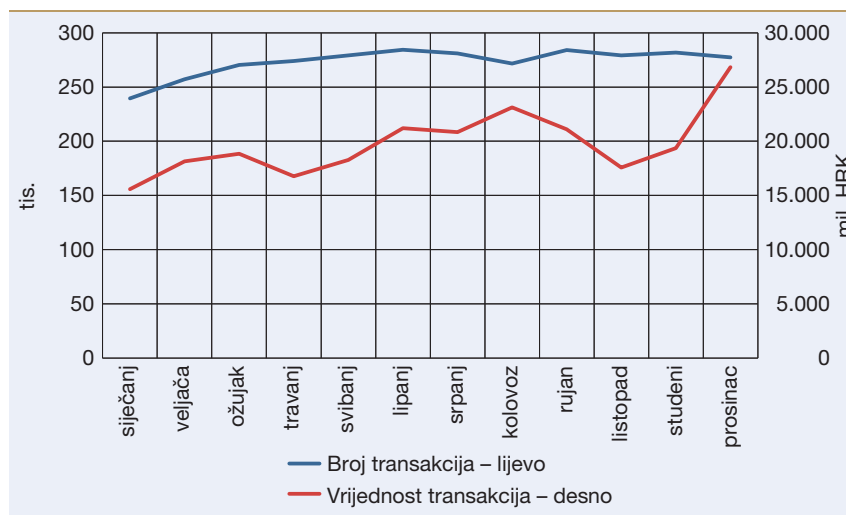
Slika 7. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 3,28 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 237.636,03 milijuna kuna. Prosječni mjesečni broj transakcija iznosio je 273.338 transakcija u prosječnoj vrijednosti u iznosu od 19.803 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 72.449 kuna.

Slika 8. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

4.1. Nacionalni kreditni transferi

Nacionalni kreditni transferi obuhvaćaju nacionalne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i na teret računa banaka.

Platnu uslugu nacionalnoga kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj pruža 27 kreditnih institucija.

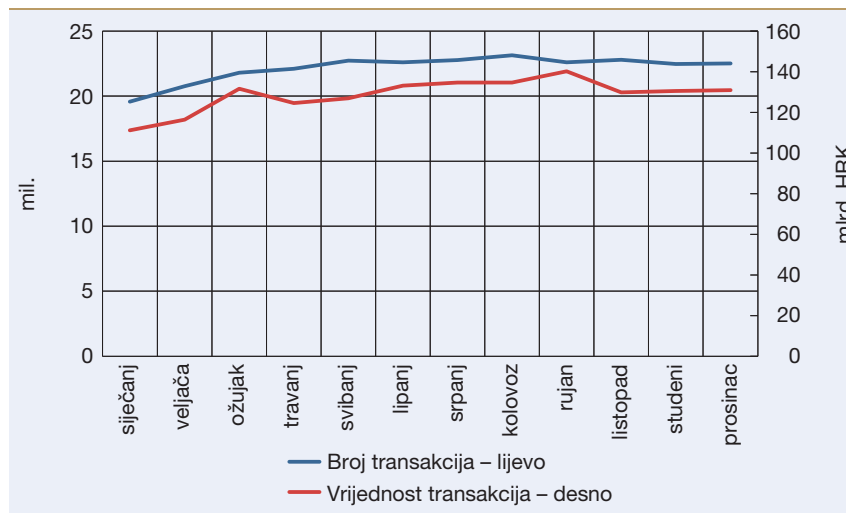
Način zadavanja kreditnih transfera može biti papirnim nalogom ili u elektroničkom obliku.

Jedna od novijih usluga na tržištu jest usluga e-računa kod kojeg se nalog zaprima u elektroničkom obliku. Za korisnika koji s kreditnom institucijom sklopi navedenu uslugu podaci na nalogima unaprijed su ispunjeni. Da bi se nalog izvršio, korisnik ga elektronički autorizira.

Poslani nacionalni kreditni transferi u kunama

U RH ukupno je izvršeno 265,80 milijuna transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u vrijednosti od 1.544,26 milijarda kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 22,15 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 128.688 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 5.810 kuna.

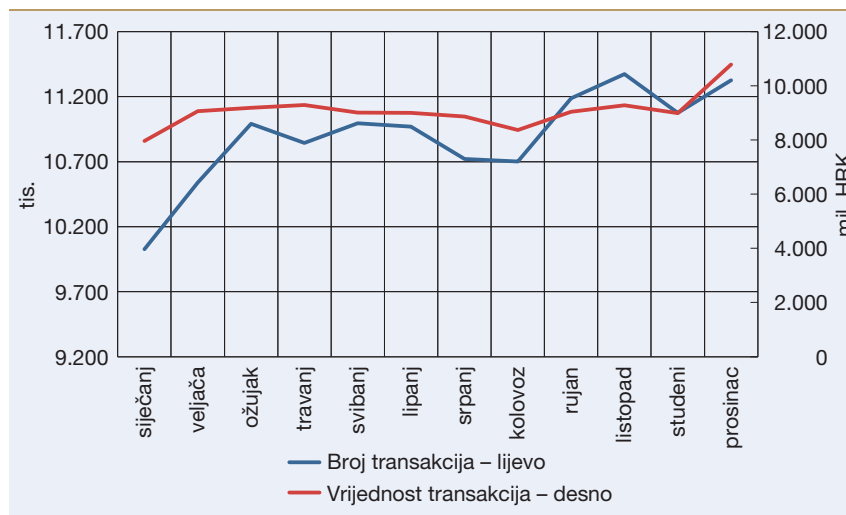
Slika 9. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u kunama u 2016. godini iznosio je 130,75 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 108.839,97 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 10,90 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 9.070 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 832 kune.

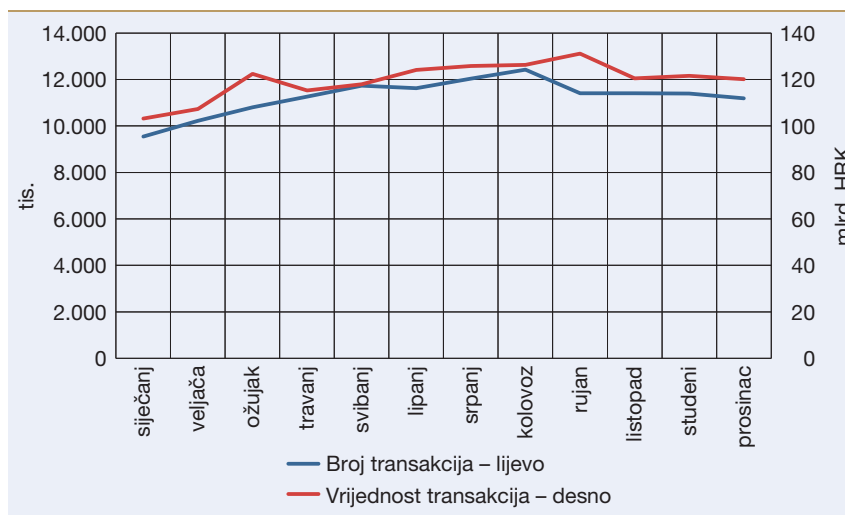
Slika 10. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti poslanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 135,05 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 1.435,42 milijarde kuna. Prosječan mjesečni broj iznosio je 11,25 milijuna transakcija u prosječnom mjesečnom iznosu od 119.618 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 10.629 kuna.

Slika 11. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

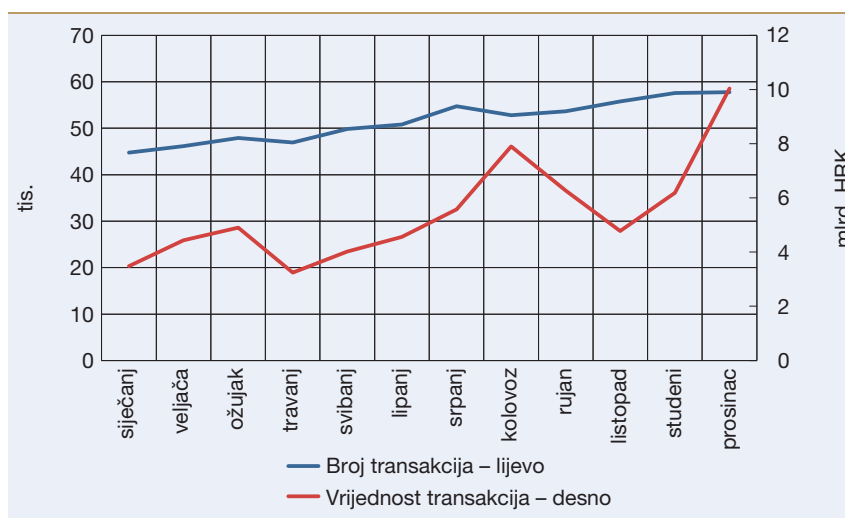

Izvor: HNB

Poslani nacionalni kreditni transferi u svim valutama (osim kune), preračunato u kune

U RH ukupno su izvršene 618.653 transakcije poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune u vrijednosti od 65.412,92 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno su izvršene 51.554 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 5.451,08 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 105.734 kune.

Slika 12. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

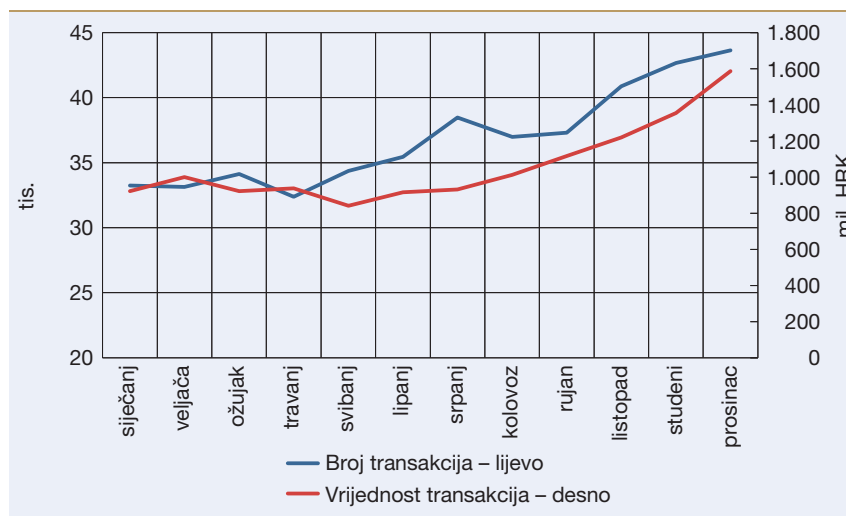

Izvor: HNB

U RH ukupno je izvršena 442.591 transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u svim valutama (osim kune) preračunato u kune s ukupnom vrijednosti u iznosu od 12.761,23 milijuna kuna. Na

razini mjeseca prosječno se izvršilo 36.883 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.063,44 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 28.833 kune.

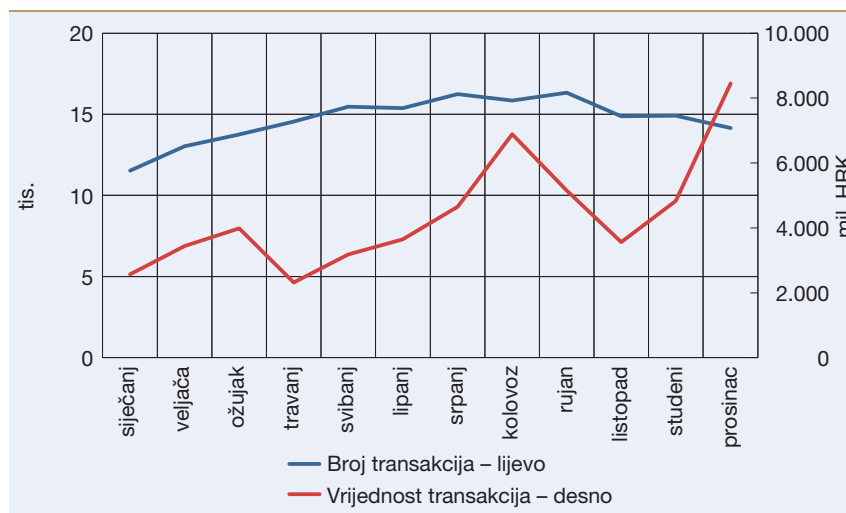
Slika 13. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata u svim valutama (osim kune) preračunato u kune utvrđeno je kako je njihov ukupni broj iznosio 176.062 transakcije u ukupnoj vrijednosti u iznosu od 52.651,68 milijuna kuna. Prosječan mjesečni broj iznosio je 14.672 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 4.387,64 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 299.052 kune.

Slika 14. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

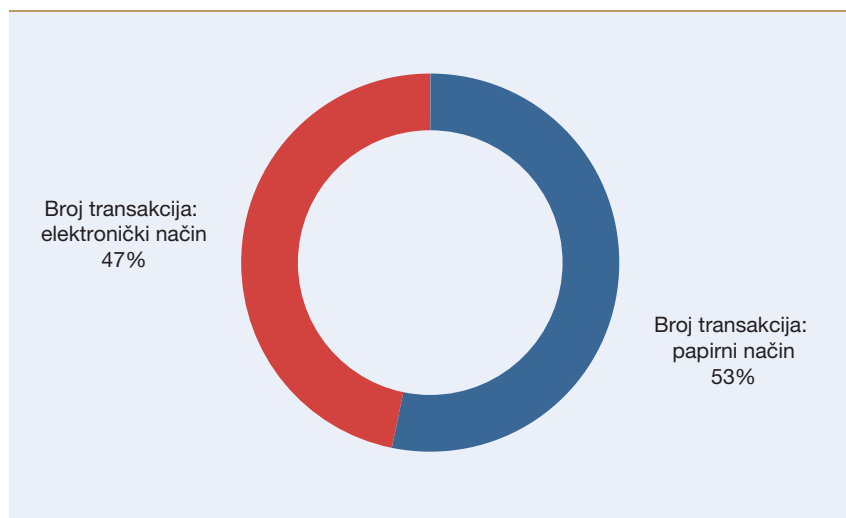

Izvor: HNB

Nacionalni kreditni transferi prema načinu zadavanja

Analizom kretanja izvršenih nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja utvrđeno je da je ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih papirnim nalogima iznosio 68,41 milijun transakcija, a elektronički je izvršeno 60,03 milijuna transakcija. Prosječan mjesečni broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača izvršenih papirnim nalogima iznosio je 5,7 milijuna transakcija, dok se elektronički prosječno mjesečno izvršilo 5 milijuna transakcija.

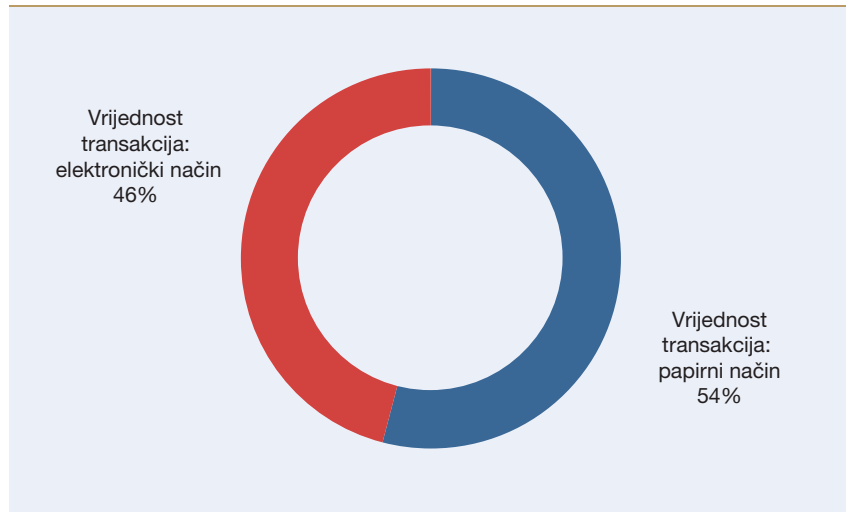
Slika 15. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja

Izvor: HNB

Iz prikazanih podataka o vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja utvrđeno je da je papirnim načinom ukupno izvršeno transakcija u vrijednosti od 57.931,84 milijuna kuna, dok se elektronički ukupno izvršilo transakcija u vrijednosti od 49.176,43 milijuna kuna. Prosječno mjesečno papirnim nalogima izvršilo se transakcija u vrijednosti od 4.827,65 milijuna kuna, dok se elektronički prosječno mjesečno izvršilo transakcija u vrijednosti od 4.098,04 milijuna kuna.

Slika 16. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja

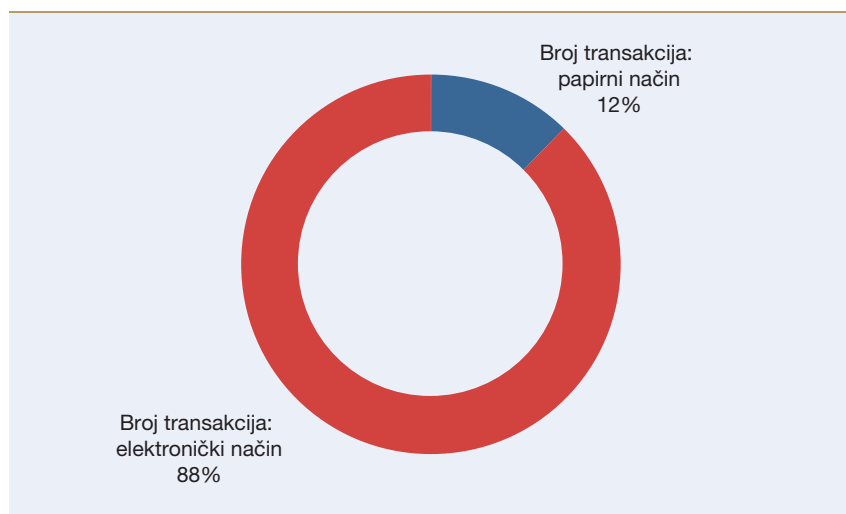

Izvor: HNB

Analizom kretanja izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja utvrđeno je da je ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih papirnim nalogima iznosio 16,56 milijuna transakcija, a elektronički 117,77 milijuna transakcija.

Prema prikazanom broju izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja vidljivo je da je omjer elektronički izvršenih naloga, kao i 2015. godine, znatno veći od papirno izvršenih naloga. Prosječan mjesečni broj papirno izvršenih kreditnih transfera iznosio je 1,38 milijuna transakcija, dok se elektronički prosječno mjesečno izvršilo 9,81 milijun transakcija.

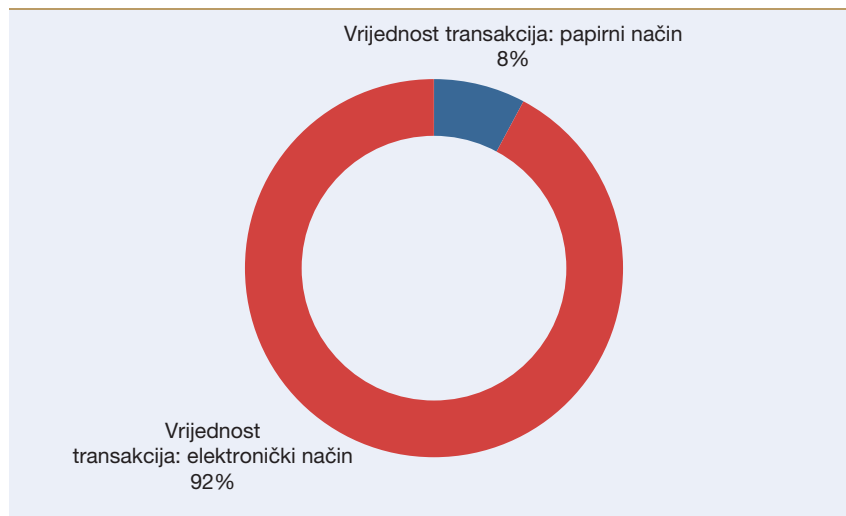
Slika 17. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja

Izvor: HNB

Analiziranjem podataka o vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja utvrđeno je da je papirnim načinom, kao i 2015. godine, ukupno izvršeno znatno manje transakcija u odnosu na elektronički zadane naloge. Ukupna vrijednost papirnih naloga iznosila je 111.408,51 milijun kuna, dok se elektronički ukupno izvršilo 1.321,49 milijarda kuna. Prosječna mjesečna vrijednost papirnih naloga iznosila je 9.284,04 milijuna kuna, dok se elektronički prosječno mjesečno izvršilo transakcija u vrijednosti od 110.124,24 milijuna kuna.

Slika 18. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja

Izvor: HNB

Nacionalni kreditni transferi izvršeni papirnim nalogom

Dio platnih transakcija nacionalnoga kreditnog transfera izvršava se na način da su podneseni kao papirni nalog na šalteru kreditne institucije ili druge osobe koja radi u ime i za račun kreditne institucije. Također mogu biti zadani korištenjem 2D barkoda na papirnim nalogima za plaćanje koji su "skenirani"/očitali na šalterima kreditne institucije ili preko osobe koja u ime i za račun radi za kreditnu instituciju, a koji se izvršavaju kao kreditni transferi.

Ukupan broj transakcija nacionalnih kreditnih transfera potrošača zadanih papirnim nalogom na šalteru kreditnih institucija iznosio je 29,52 milijuna transakcija, dok je kod poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršeno 16,08 milijuna transakcija. Njihova je vrijednost za potrošače ukupno iznosila 49.922,1 milijun kuna, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 109.996,63 milijuna kuna.

Prema podacima za nacionalne kreditne transfere izvršene s pomoću 2D barkoda na papirnim nalogima za plaćanje utvrđeno je da je njihov ukupan broj za potrošače iznosio 38,89 milijuna transakcija, a za

poslovne subjekte (nepotrošače) 469.601 transakciju. Njihova vrijednost za potrošače je ukupno iznosila 8.008,95 milijuna kuna, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 1.229,47 milijuna kuna.

U odnosu na 2015. godinu kod poslovnih subjekata (nepotrošača) evidentan je porast ukupno izvršenih transakcija izvršenih 2D barkodom na papirnim nalogima za plaćanje, i to za 321.511 transakcija u broju i 925,2 milijuna kuna u vrijednosti transakcija.

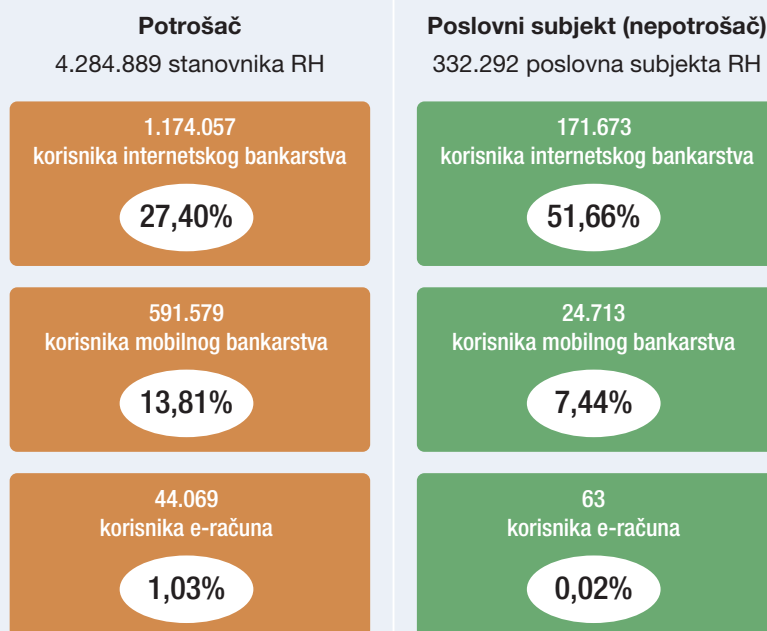
Kao što podaci pokazuju, kod potrošača je broj transakcija izvršenih na šalteru i 2D barkodu gotovo na istoj razini, dok je kod poslovnih subjekata (nepotrošača) broj transakcija izvršenih na šalteru znatno veći u odnosu na transakcije izvršene 2D barkodom.

Iz analize vrijednosti izvršenih transakcija vidljivo je da je vrijednost transakcija izvršenih na šalteru i kod potrošača i kod poslovnih subjekata (nepotrošača) veća od vrijednosti transakcija izvršenih 2D barkodom.

Na osnovi prikazanih podataka može se zaključiti da se potrošači znatno više služe uslugom izvršenja platnih transakcija 2D barkodom u usporedbi s poslovnim subjektima (nepotrošačima).

Nacionalni kreditni transferi izvršeni elektronički

Okvir 1. Udio korištenja platnoprometnih servisa potrošača u odnosu na broj stanovnika RH i poslovnih subjekata (nepotrošača) u odnosu na broj registriranih poslovnih subjekata (nepotrošača) i subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima u RH

Izvor: HNB

Tablica 2. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički

Način plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Šalter	366.276	29.689.725
Internet	38.150.345	83.090.177
Telebanking	0	260.355
Mobilni telefon	20.973.805	2.247.677
Bankomat / bankarski kiosk	44.386	0
E-račun	419.342	105
Ostalo	78.812	2.480.580

Izvor: HNB

Tablica 3. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički

Način plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Šalter	1.713.894.188	285.600.804.629
Internet	31.989.705.503	936.194.313.911
Telebanking	0	11.237.699.595
Mobilni telefon	14.371.680.906	4.660.198.724
Bankomat / bankarski kiosk	30.691.638	0
E-račun	88.140.215	34.484
Ostalo	982.315.446	83.797.791.640

Izvor: HNB

Tablica 4. Prosječan broj i vrijednost transakcija nacionalnih kreditnih transfera prema broju korisnika platnih usluga

Usluge	Potrošač		Poslovni subjekt (nepotrošač)	
	Broj transakcija	Vrijednost transakcija	Broj transakcija	Vrijednost transakcija
Internetsko bankarstvo	33	27.247	484	5.453.358
Mobilno bankarstvo	35	24.294	91	188.573
E-račun	10	2.000	2	547

Izvor: HNB

4.1.1. Trajni nalog

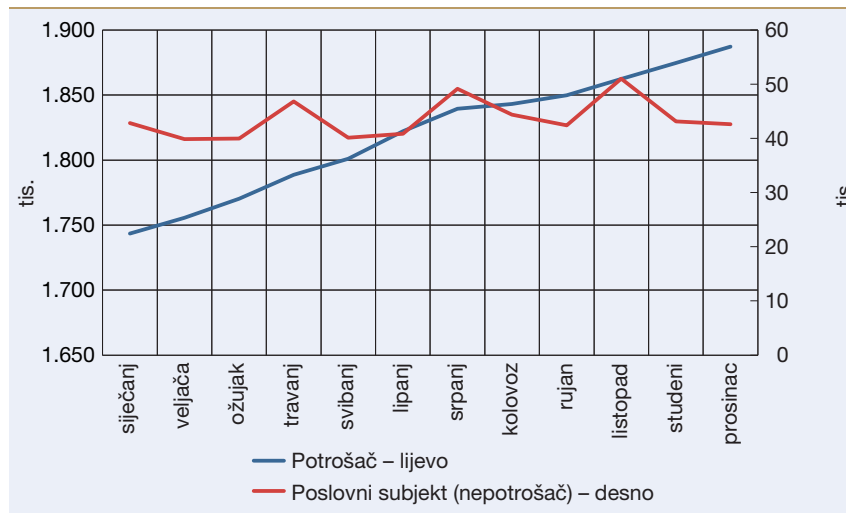
Trajni nalog je platna usluga kojom kreditna institucija, na temelju posebnog ugovora o trajnom nalogu sa svojim korisnikom platnih usluga periodično, na određeni ili određivi dan prenosi određeni ili određivi iznos s računa za plaćanje svojega korisnika platnih usluga u korist računa za plaćanje primatelja plaćanja (npr. plaćanje TV pretplate, plaćanje anuiteta ili rate kredita i sl.).

Platnu uslugu trajnog naloga u Republici Hrvatskoj pruža 27 kreditnih institucija.

Broj ugovora trajnog naloga jest broj suglasnosti platitelja za izvršenje platne transakcije trajnog naloga koje je kreditna institucija zaprimila, a evidentira ga kreditna institucija kod koje se vodi račun koji je naveden u ugovoru o trajnom nalogu.

Nacionalna platna transakcija trajnog naloga obuhvaća nacionalne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača).

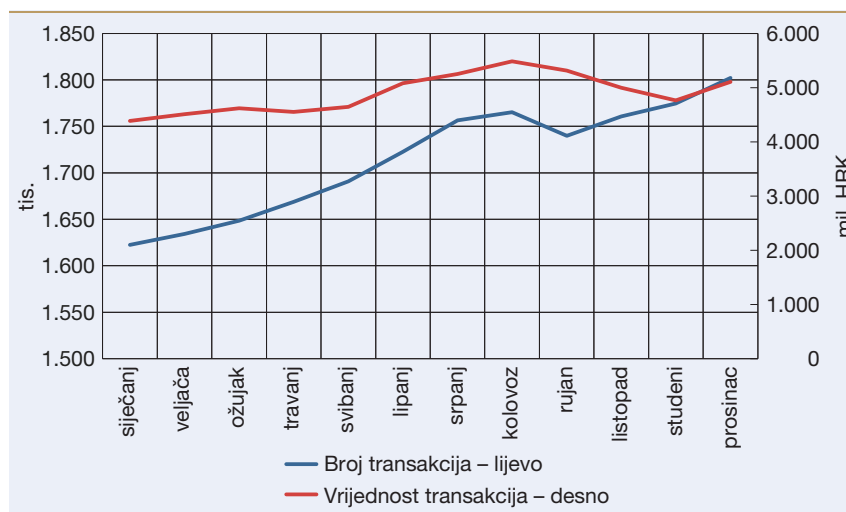
Slika 19. Broj ugovora trajnog naloga

Izvor: HNB

U RH ukupno je izvršeno 20,59 milijuna transakcija trajnih naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u ukupnoj vrijednosti od 58.715,34 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 1,72 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 4.892,95 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 2.852 kune.

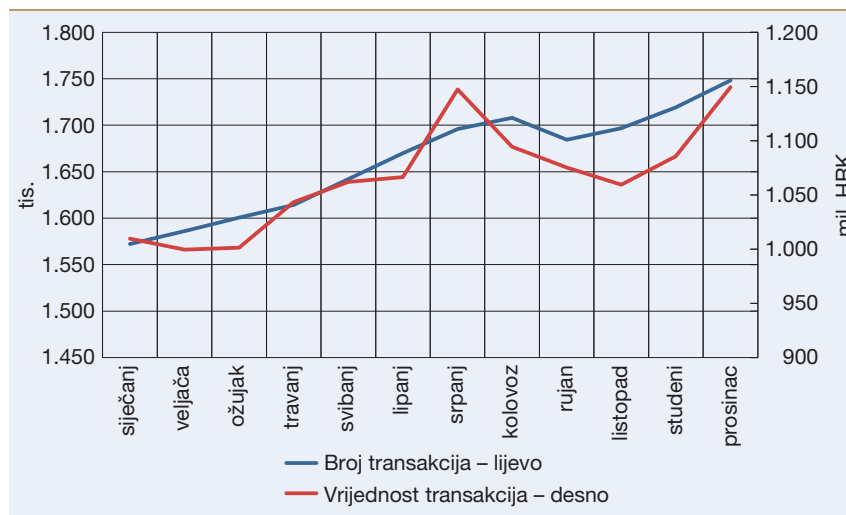
Slika 20. Ukupan broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Prema prikazanom broju i vrijednosti transakcija trajnog naloga potrošača u kunama utvrđeno je kako je njihov ukupan broj iznosio 19,94 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 12.793,92 milijuna kuna. Prosječno mjesečno izvršeno je 1,66 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.066,16 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 642 kune.

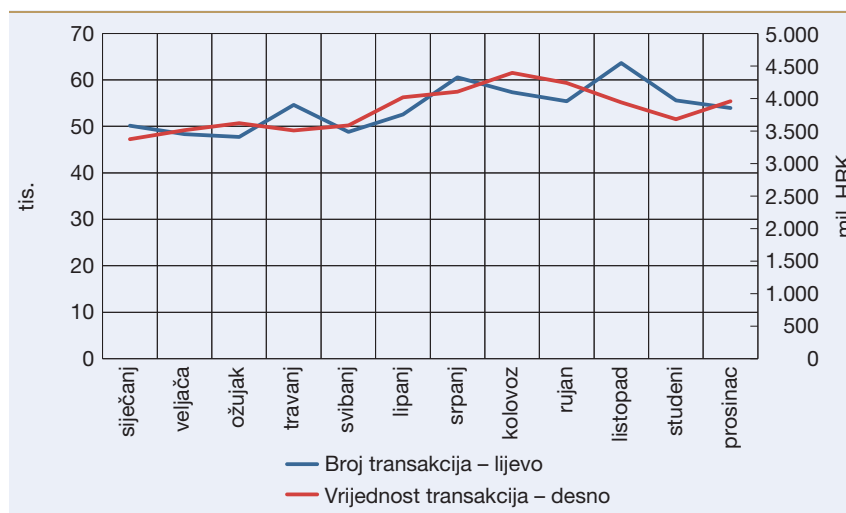
Slika 21. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača

Izvor: HNB

Prema podacima o broju i vrijednosti transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 648.612 transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 45.921,42 milijuna kuna. Prosječno mjesečno izvršila se 54.051 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 3.826,79 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 70.800 kuna.

Slika 22. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Na osnovi usporedbe izvršenih trajnih naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) može se zaključiti da je broj trajnih naloga potrošača u odnosu na broj trajnih naloga poslovnih subjekata (nepotrošača) veći. Međutim, ako se analizira vrijednost izvršenih trajnih naloga, može se zaključiti suprotno, odnosno vrijednost trajnih naloga kod poslovnih subjekata (nepotrošača) veća je od vrijednosti trajnih naloga kod potrošača.

Analizom podataka o broju korisnika platnih usluga potrošača koji se koriste uslugom trajnog naloga na teret svojeg računa za plaćanje (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom) utvrđeno je da je njihov udio u odnosu na ukupan broj stanovnika RH iznosio 24,80% (odnosno njih 1.062.553).

Prema broju korisnika platnih usluga poslovnih subjekata (nepotrošača) koji se koriste uslugom trajnog naloga na teret svojeg računa za plaćanje (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom) utvrđeno je da je njihov udio u odnosu na ukupan broj registriranih poslovnih subjekata (nepotrošača) u RH iznosio 8,79% (odnosno njih 29.200).

Iz prikazanih podataka može se zaključiti da je broj korisnika platne usluge trajnog naloga i broj računa kod kojih je ugovoreno izvršavanje trajnih naloga znatno veći kod potrošača u odnosu na poslovne subjekte (nepotrošače).

Iz podataka o ukupnom broju i vrijednosti transakcija trajnih naloga u RH (sve valute ukupno, preračunato u kune) prema broju korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata – nepotrošača) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o trajnom nalogu na teret svojeg računa za plaćanje možemo zaključiti sljedeće:

- prosječan mjesečni broj transakcija trajnog naloga potrošača po korisniku trajnog naloga iznosio je 1,6 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.014 kuna;
- prosječan mjesečni broj transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača) po korisniku trajnog naloga iznosio je 1,9 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 131.144 kune.

4.2. Prekogranični/međunarodni kreditni transferi

Prekogranični kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične platne transakcije izvršene na teret / u korist računa korisnika platnih usluga

(potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) kao i na teret / u korist računa kreditnih institucija.

Međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju međunarodne platne transakcije izvršene na teret / u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) kao i na teret / u korist računa kreditnih institucija.

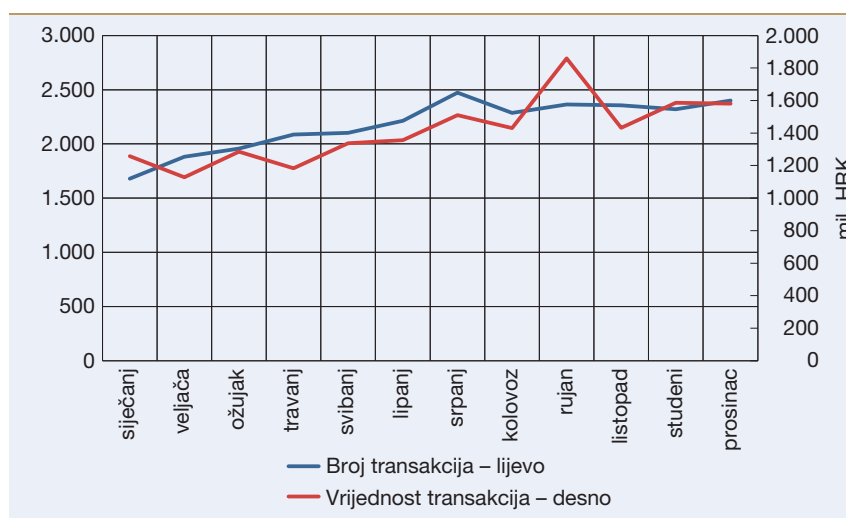
Platnu uslugu prekograničnoga/međunarodnoga kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj pruža 27 kreditnih institucija.

4.2.1. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi

Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične/međunarodne platne transakcije na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i na teret računa kreditnih institucija, koje je kreditna institucija izvršila/poslala u korist pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja koji posluje u drugoj državi članici EU-a odnosno trećoj državi.

U RH ukupno je izvršeno 26.121 transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u ukupnoj vrijednosti od 16.949,87 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 2.177 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.412,49 milijuna kuna.

Slika 23. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

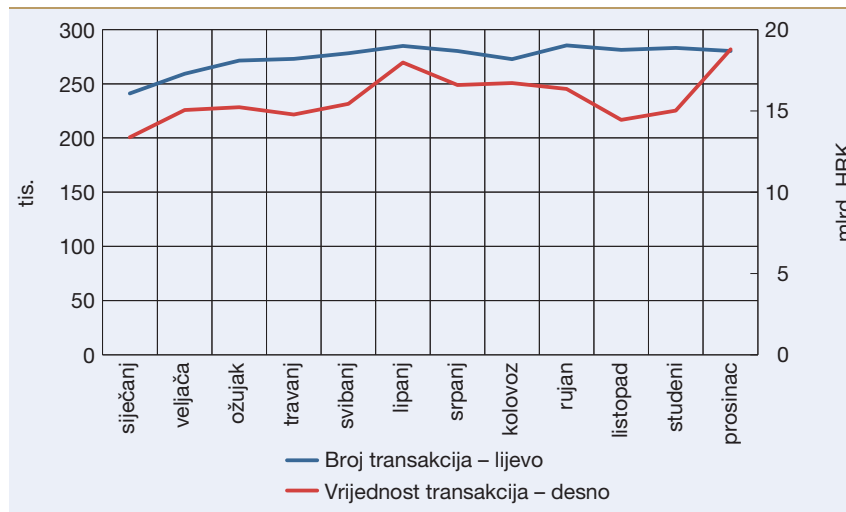

Izvor: HNB

U RH ukupno je izvršeno 3,29 milijuna transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune

u ukupnoj vrijednosti od 189.735,45 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno su izvršene 274.194 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 15.811,29 milijuna kuna.

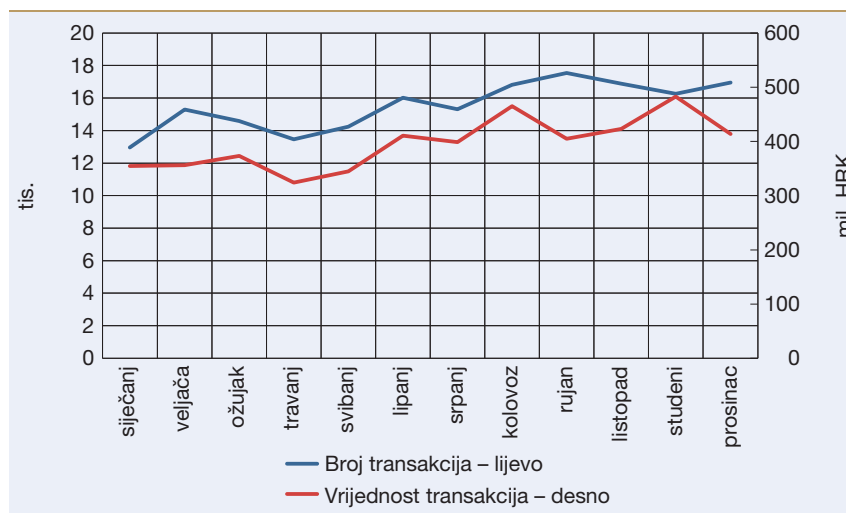
Slika 24. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Prema prikazanom broju i vrijednosti poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača u svim valutama (osim kune) preračunato u kune vidljivo je da je njihov ukupan broj iznosio 186.343 transakcije s ukupnom vrijednosti u iznosu od 4.751,11 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno se izvršilo 15.529 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 395,93 milijuna kuna. Prosječna mjesečna vrijednost jedne transakcije iznosila je 25.497 kuna.

Slika 25. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača

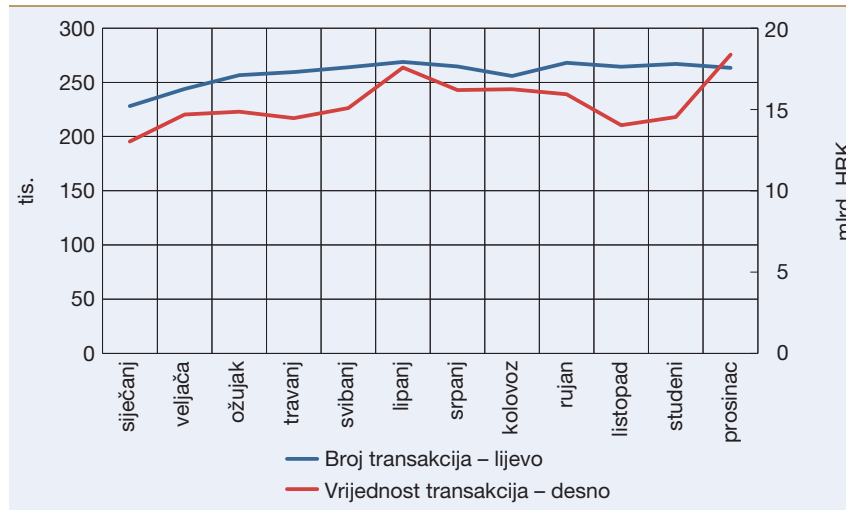

Izvor: HNB

Analizom prikazanih podataka utvrđeno je da je ukupan broj poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera poslovnih subjekata

(nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune iznosio 3,1 milijun transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 184.984,34 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 258.666 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 15.415,36 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 59.596 kuna.

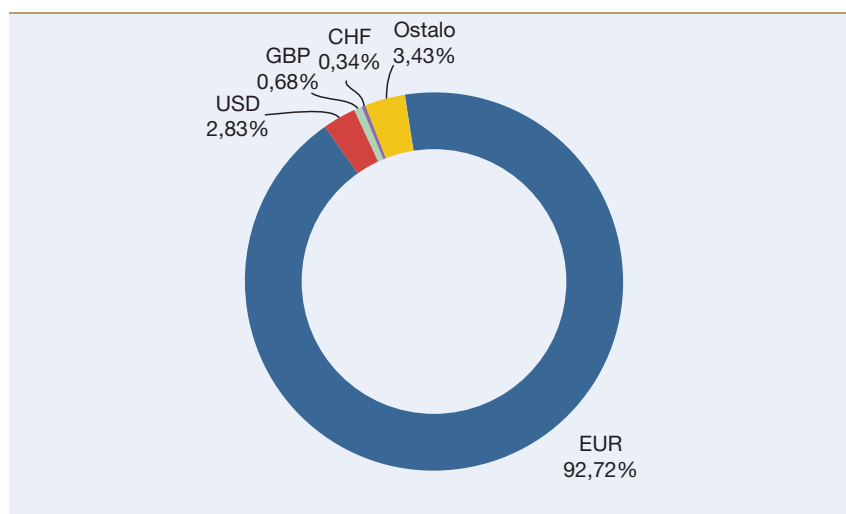
Slika 26. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Na Slici 27. vidljivo je da se najveći udio u ukupnom broju transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) odnosi na valutu euro s 92,72%. Slijede američki dolar s udjelom od 2,83%, funta sterlinga s 0,68% i švicarski franak s 0,34%. Udio od 3,43% odnosi se na sve ostale valute ukupno.

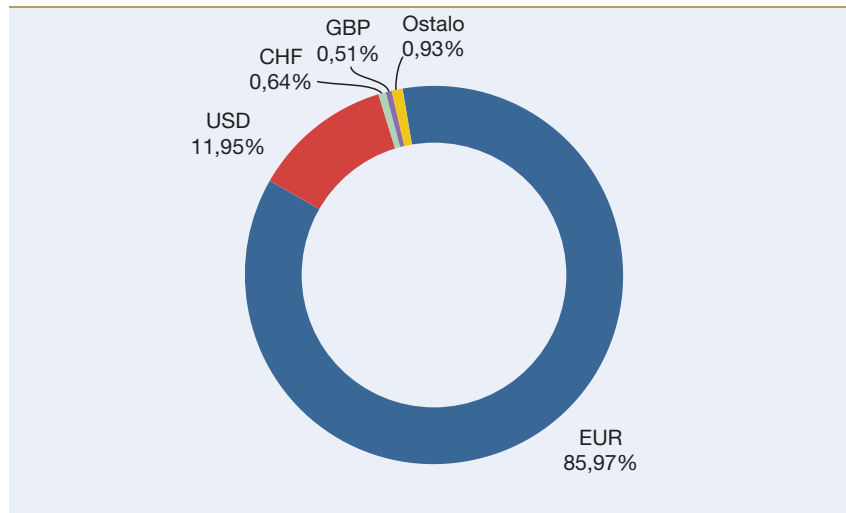
Slika 27. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Prema udjelima valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) iz Slike 28. može se zaključiti da se najveći udio transakcija odnosi na valutu euro s 85,97%. Slijede američki dolar s udjelom od 11,95%, švicarski franak s 0,64% i funta sterlinga s 0,51%. Udio od 0,93% odnosi se na sve ostale valute ukupno.

Slika 28. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

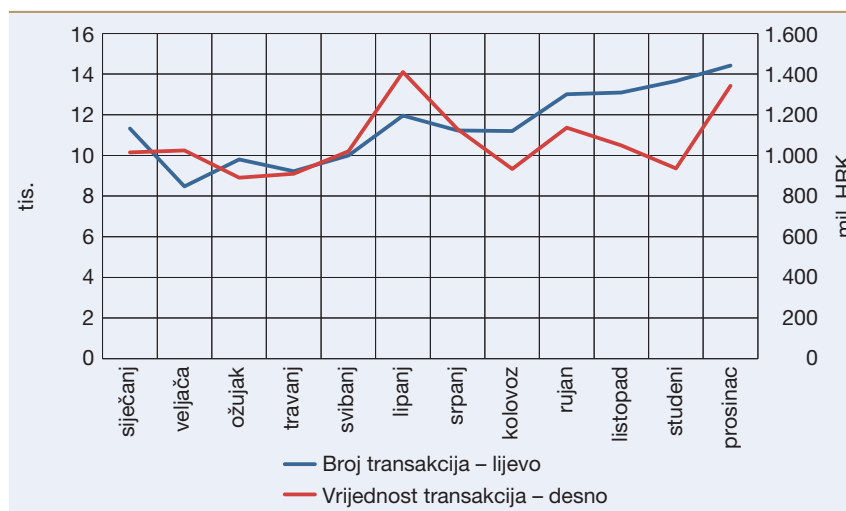

Izvor: HNB

4.2.2. Primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi

Primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju platne transakcije primljene u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata – nepotrošača) i računa kreditnih institucija kod kojih pružatelj platnih usluga platitelja posluje u EU-u odnosno trećoj državi.

Slika 29. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

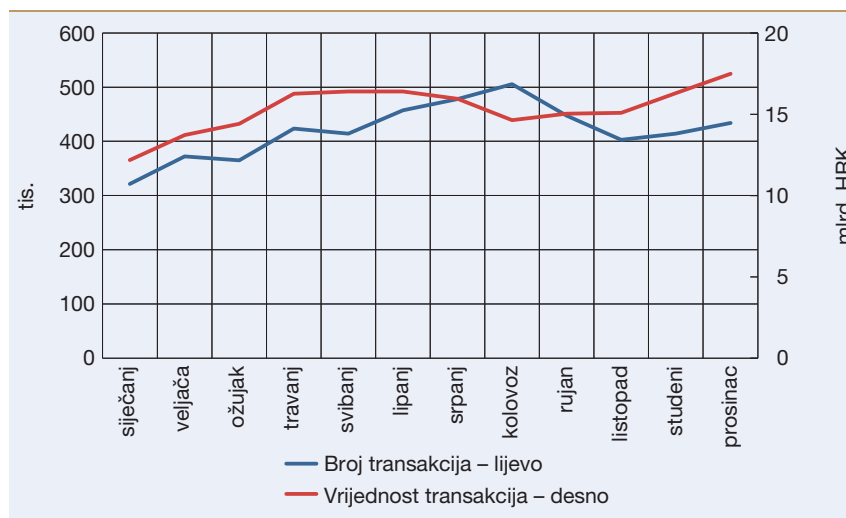

Izvor: HNB

U 2016. godini (Slika 29.) u RH ukupno su izvršene 137.372 transakcije primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u ukupnoj vrijednosti od 12.793,11 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 11.448 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.066,10 milijuna kuna.

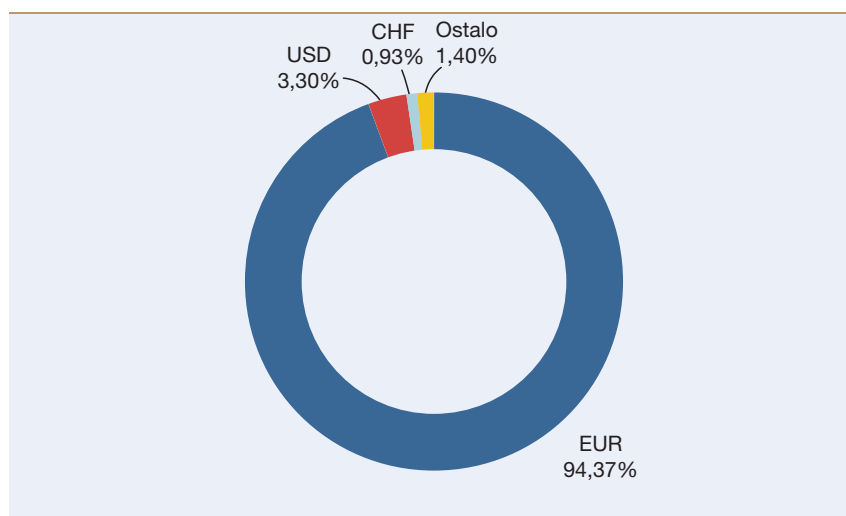
U RH ukupno je izvršeno 5,04 milijuna transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune u ukupnoj vrijednosti od 183.863,90 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 419.679 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 15.321,99 milijuna kuna.

Slika 30. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Slika 31. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

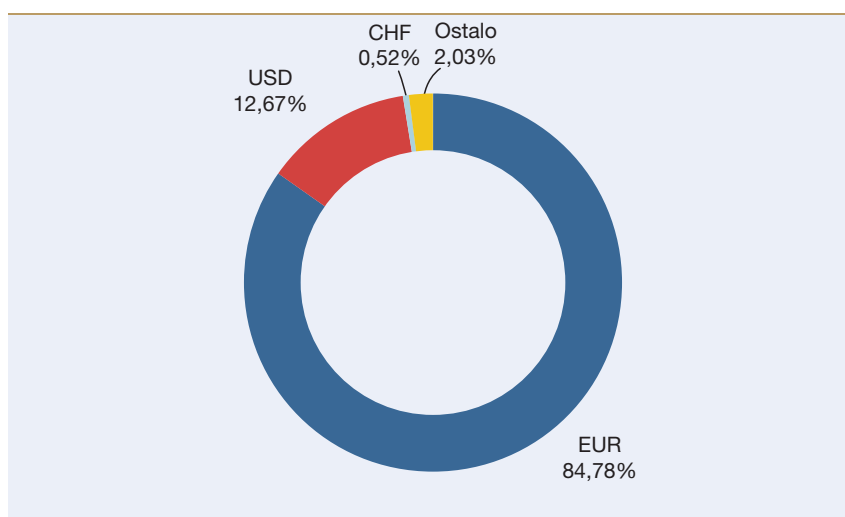

Izvor: HNB

Na Slici 31. vidljivo je da se najveći udio u ukupnom broju transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) odnosi na valutu euro s 94,37%. Slijede američki dolar s 3,30% i švicarski franak s 0,93%. Udio od 1,40% odnosi se na sve ostale valute ukupno.

Analizom udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) iz Slike 32. može se zaključiti da se najveći udio transakcija odnosi na valutu euro s 84,78%. Slijede američki dolar s udjelom od 12,67% i švicarski franak s 0,52%. Udio od 2,03% odnosi se na sve ostale valute ukupno.

Slika 32. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

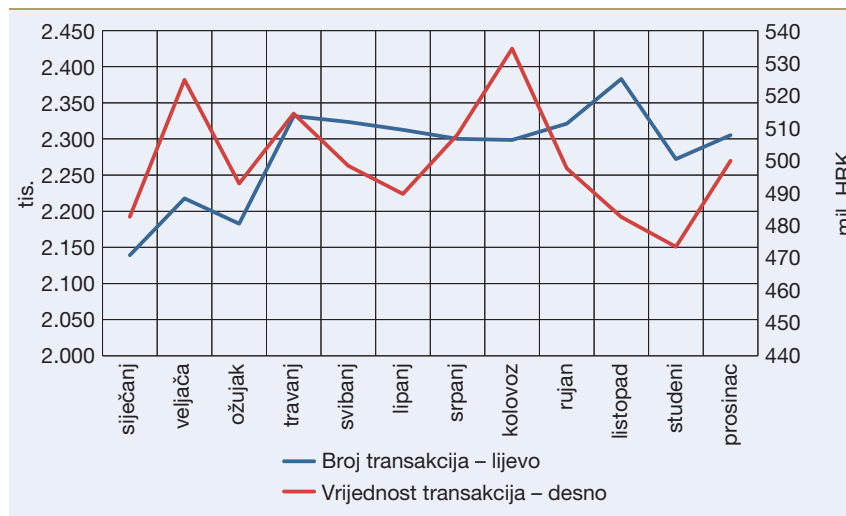
5. Usluga plaćanja računa

Usluga plaćanja računa jest platna transakcija kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.), a u skladu s odredbama Zakona o platnom prometu kojima se određuju rokovi izvršenja plaćanja.

Uslugu plaćanja računa u Republici Hrvatskoj pruža 13 kreditnih institucija, i to isključivo u kunama.

U RH je u 2016. ukupno izvršeno 27,4 milijuna transakcija preko usluge plaćanja računa u ukupnoj vrijednosti od 5.999,4 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 219 kuna.

Slika 33. Broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa

Izvor: HNB

Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija usluge plaćanja računa u 2016. prikazano je na Slici 33.

Podaci upućuju na neznatne oscilacije korištenja usluge plaćanja računa u 2016., koje se u broju transakcija kreće između 2,14 milijuna transakcija evidentiranih u siječnju do 2,38 milijuna transakcija u listopadu 2016.

Vrijednost transakcija kreće se u intervalu od 473,48 milijuna kuna (studeni) do 534,47 milijuna kuna (kolovoz).

Prosječan broj transakcija na razini mjeseca iznosio je 2,28 milijuna transakcija s prosječnom vrijednosti od 499,95 milijuna kuna.

6. Novčana pošiljka

Novčana pošiljka je platna usluga pri kojoj se primaju novčana sredstva od platitelja, a nije otvoren račun za plaćanje na ime platitelja ili primatelja plaćanja, u svrhu prijenosa novčanih sredstava primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga za primatelja plaćanja kojemu se ta sredstva stavljaju na raspolaganje.

Podaci o novčanim pošiljkama prikazani u ovoj publikaciji prikupljeni su od kreditnih institucija koje su pružatelji platne usluge novčane pošiljke u skladu sa Zakonom o platnom prometu (ili nastupaju kao zastupnik).

Uslugu slanja i primanja novčanih pošiljki u Republici Hrvatskoj pružaju četiri kreditne institucije.

Podaci prikazani u ovoj publikaciji prikupljeni su isključivo od kreditnih institucija koje pružaju uslugu novčane pošiljke.

6.1. Poslane novčane pošiljke

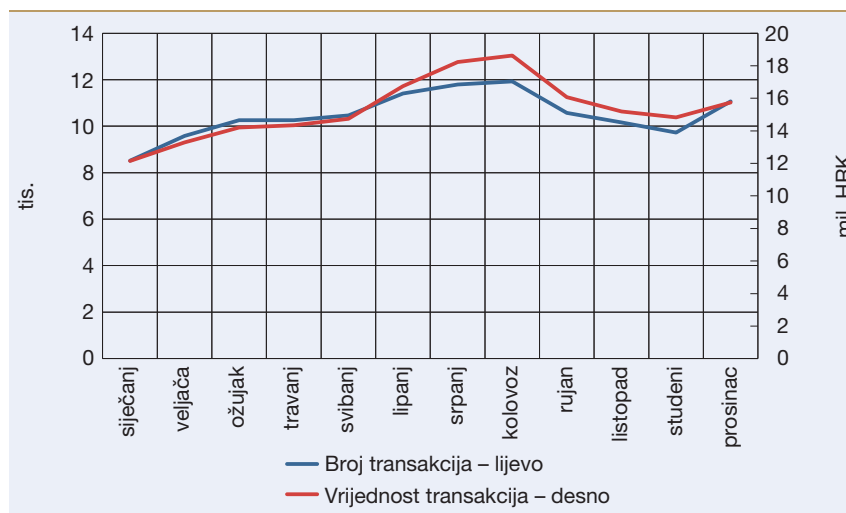
Prikazani su podaci o novčanim pošiljkama koje su potrošači poslali primateljima u RH, kao i izvan RH. Pošiljatelj u RH uvijek predaje kune za izvršenje novčane pošiljke, dok je isplata u željenoj valuti u zemlji primatelja.

6.1.1. Poslane nacionalne novčane pošiljke

U 2016. ukupno je u RH poslano 125.738 novčanih pošiljki ukupne vrijednosti od 184,18 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 1.465 kuna.

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti poslanih nacionalnih novčanih pošiljki (Slika 34.) utvrđeno je kako je prosječan mjesečni broj poslanih novčanih pošiljki u RH iznosio 10.478 s prosječnom vrijednosti od 15,35 milijuna kuna mjesečno.

Slika 34. Poslane novčane pošiljke u RH

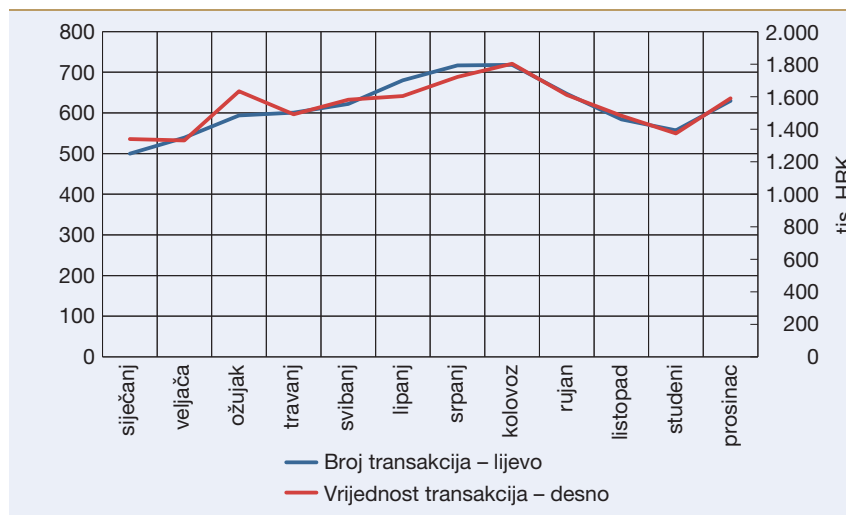

Izvor: HNB

6.1.2. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke

U 2016. ukupno je poslano 7.389 prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki ukupne vrijednosti od 18,56 milijuna kuna (Slika 35.). Prosječna vrijednost jedne poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke iznosila je 2.512 kuna.

Slika 35. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke

Izvor: HNB

6.2. Primljene novčane pošiljke

Prikazani su podaci o novčanim pošiljkama koje su potrošači primili od pošiljatelja izvan RH.

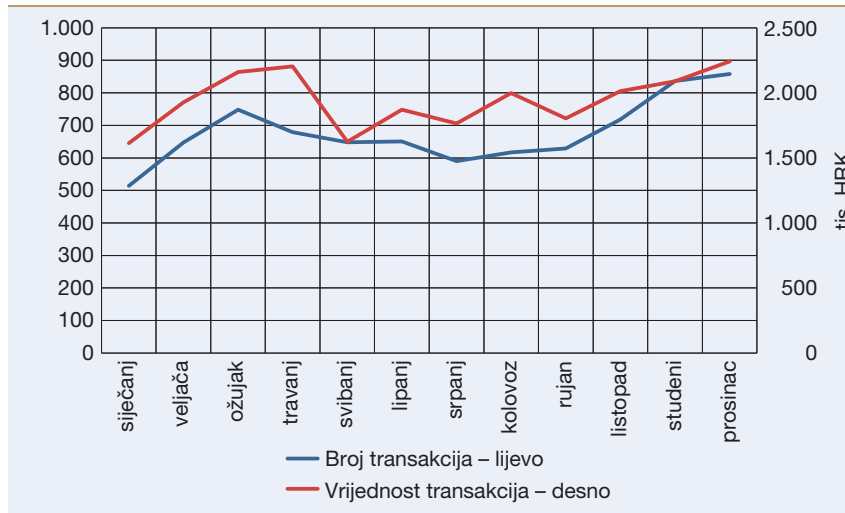
U Republici Hrvatskoj potrošači mogu primiti novčanu pošiljku iz svih zemalja svijeta, i to u svim valutama, s tim da je valuta isplate uvijek kuna.

6.2.1. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke

U 2016. potrošači su ukupno primili 8.135 novčanih pošiljki iz inozemstva ukupne vrijednosti od 23,31 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne novčane pošiljke iznosila je 2.866 kuna.

Kada se navedeni podaci promatraju na mjesečnoj razini, ne primjećuju se veće oscilacije broja i vrijednosti transakcija, što je vidljivo iz Slike 36. Prosječno je mjesečno primljeno 678 novčanih pošiljki s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1,94 milijuna kuna.

Slika 36. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke

Izvor: HNB

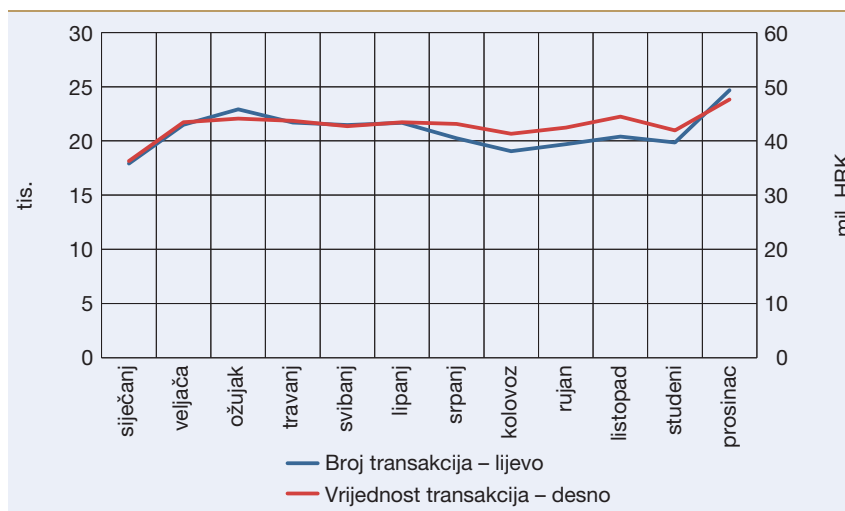
Primljene novčane pošiljke uglavnom se odnose na inozemne mirovine te pomoći i poklone rodbine i prijatelja iz inozemstva.

6.2.2. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama

U 2016. potrošači su ukupno primili 251.116 novčanih pošiljki iz inozemstva u drugim valutama, što je preračunato u kune iznosilo 514,76 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne primljene novčane pošiljke u drugim valutama iznosila je 2.050 kuna.

Prema podacima na mjesečnoj razini za druge valute također se ne primjećuju veće oscilacije broja i vrijednosti transakcija, što je vidljivo iz Slike 37. Prosječno je mjesečno primljeno 20.926 novčanih pošiljki u drugim valutama, koje su preračunato u kune imale prosječnu mjesečnu vrijednost od 42,9 milijuna kuna.

Slika 37. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama

Izvor: HNB

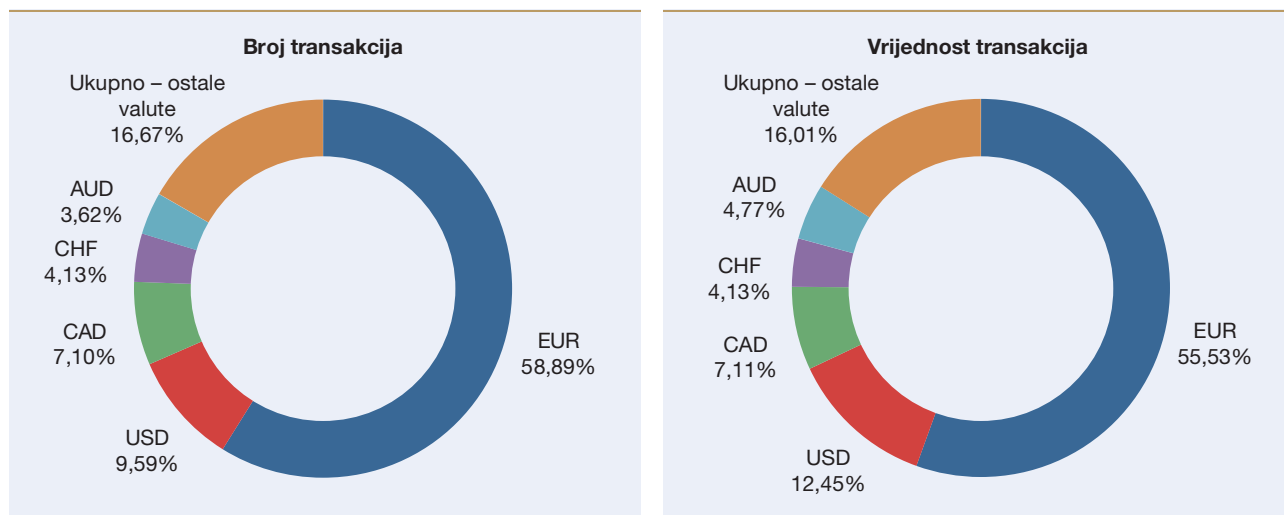
6.2.3. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u pet najzastupljenijih valuta

Kada se primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke analiziraju po valutama, dolazi se do zaključka da je najveći broj i vrijednost primljenih novčanih pošiljki iz inozemstva bio u eurima, a slijede ga američki dolar, kanadski dolar, australski dolar i švicarski franak.

Ako se analizira udio pet najzastupljenijih valuta u odnosu na sve valute ukupno, dolazi se do podatka da one čine 83,33% u broju i 83,99% u vrijednosti primljenih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki.

Najzastupljeniji je euro, koji ima udio od 58,89% u broju i 55,53% u ukupnoj vrijednosti primljenih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki.

Slika 38. Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama

Izvor: HNB

7. Izravno terećenje

Izravno terećenje je platna usluga za terećenje platiteljeva računa za plaćanje, pri čemu je platna transakcija inicirana od strane primatelja plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane platiteljevu pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Platnu uslugu izravnog terećenja u RH pružaju 23 kreditne institucije.

Broj suglasnosti o izravnom terećenju prikazuje se kao ukupan broj aktivnih suglasnosti o izravnom terećenju na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca.

U publikaciji su prikazane suglasnosti za izravno terećenje i platne transakcije izravnog terećenja dane i izvršene u korist računa za plaćanje drugoga korisnika usluge najčešće komunalnog poduzeća (npr. računi za struju, vodu, plin i sl.), kao i u korist same kreditne institucije, tj. banke ili institucije za elektronički novac (npr. naplata troškova po kartici s odgođenom naplatom kada je izdavatelj platne kartice ujedno pružatelj platnih usluga koji vodi račun platitelja).

Suglasnosti se broje prema broju primatelja plaćanja (vjerovnika) po jednom platitelju, bez obzira na broj računa za plaćanje platitelja koji se terete i bez obzira na to je li jednim ugovorom dana suglasnost za izvršenje izravnih terećenja u korist više primatelja plaćanja (vjerovnika). U slučajevima kada jedan platitelj daje novim ili istim ugovorom drugu suglasnost istom primatelju plaćanja, to se broji kao dvije suglasnosti (npr. dana suglasnost za izravno terećenje za mjesečne troškove fiksnog telefona za stan i vikendicu).

Suglasnosti se razlikuju ovisno o vrsti primatelja plaćanja te se tako dijele na suglasnosti dane "U korist korisnika usluge" (npr. komunalna poduzeća za isporuku struje, vode, plina i sl.) i suglasnosti "U korist kreditne institucije" (npr. naplata troškova po kartici s odgođenom naplatom kada je izdavatelj platne kartice kreditna institucija koja vodi račun za plaćanje platitelja).

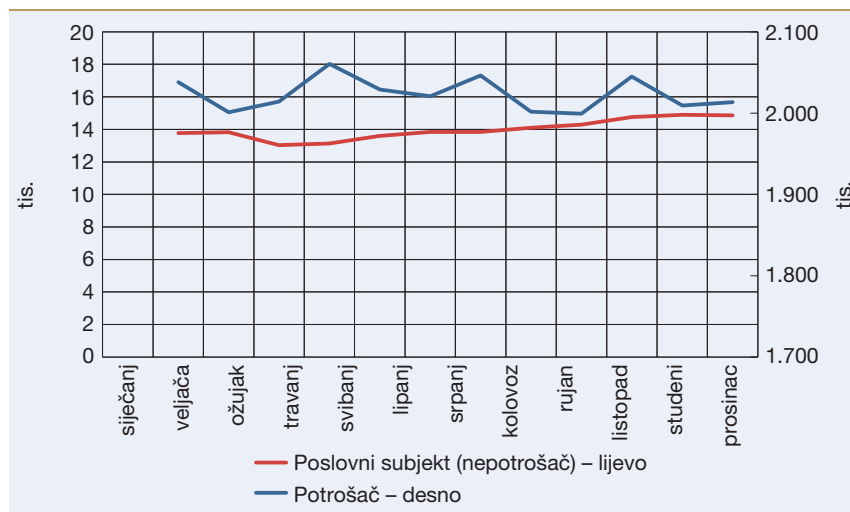
7.1. Broj računa i korisnika usluge izravnog terećenja i danih suglasnosti

Iz Slike 39. vidljivo je da se uslugom izravnog terećenja s aspekta platitelja u znatno većoj mjeri koriste potrošači u odnosu na poslovne subjekte (nepotrošače).³

Iz analize broja suglasnosti za izravno terećenje proizlazi da je njihov prosječni mjesečni broj za potrošače iznosio 1.952.092, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 16.162.

³ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

Slika 39. Broj suglasnosti za izravno terećenje

Izvor: HNB

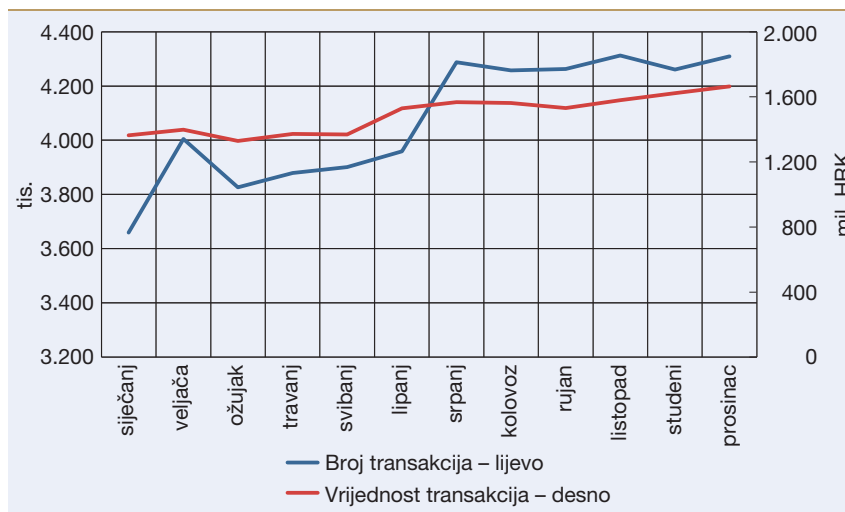
Što se tiče broja korisnika usluge izravnog terećenja, a koji su dali suglasnosti za izvršenje izravnih terećenja, kao i broja računa za koje je ugovorena ova usluga, omjer je također u korist potrošača. Na dan 31. prosinca 2016. evidentiran je 970.381 potrošač korisnik usluge izravnog terećenja, a koja je ugovorena na teret njihovih 1.076.846 računa. S druge strane, na isti su dan samo 1.834 poslovna subjekta (nepotrošača) bila korisnici usluge izravnog terećenja.

7.2. Broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja

Na Slici 40. prikazana su terećenja računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) na osnovi primljenih naloga za izravno terećenje od strane primatelja plaćanja koji posluje u RH.

Sve su platne transakcije prikazane na Slici 40. nacionalne budući da za sada u RH ne postoje prekogranična/međunarodna terećenja i odobrenja računa za plaćanje na temelju izravnog terećenja.

Slika 40. Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja

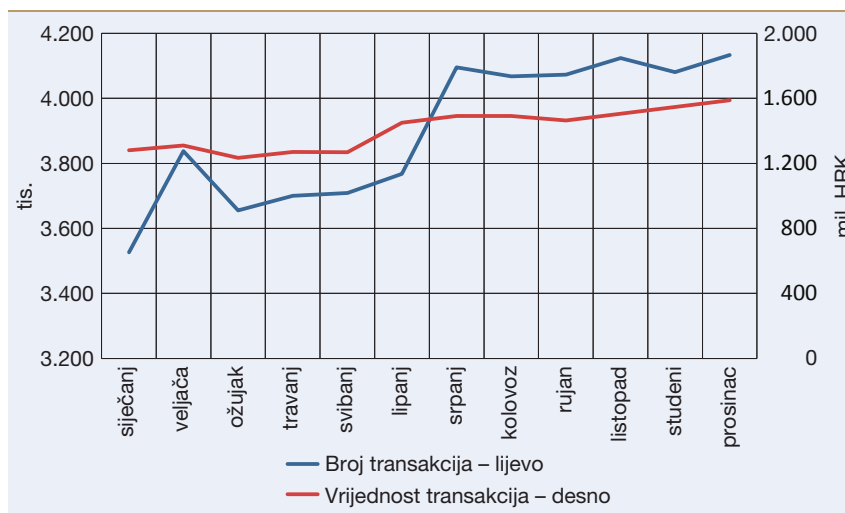
Izvor: HNB

U 2016. godini ukupno je u RH izvršeno 48,92 milijuna transakcija izravnog terećenja transakcijskog računa i platne kartice u ukupnoj vrijednosti od 17.885,81 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga izravnog terećenja iznosila je 366 kuna.

Iz navedenih podataka o broju i vrijednosti transakcija izravnih terećenja (slike 41. i 42.) također je vidljivo da se potrošači u znatno većoj mjeri koriste uslugom izravnog terećenja, što je u korelaciji s podatkom o broju danih suglasnosti.

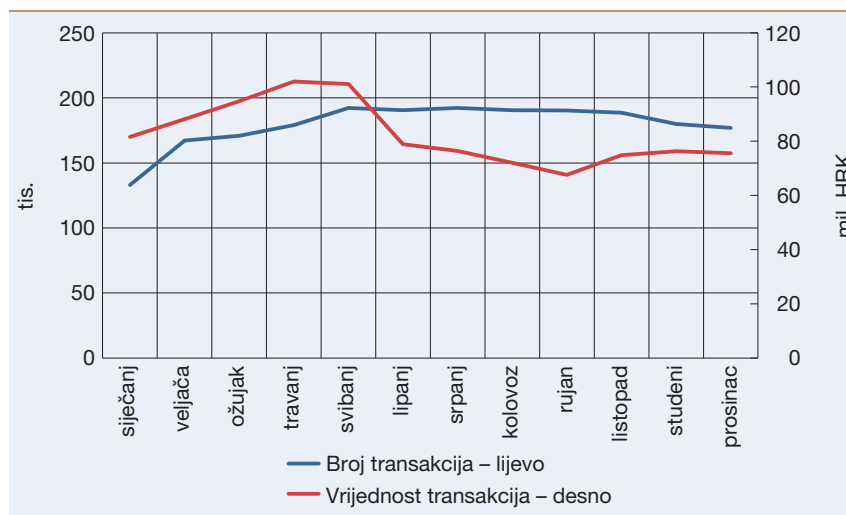
Tako je u 2016. u RH ukupno izvršeno 46,77 milijuna izravnih terećenja na teret računa i platnih kartica potrošača i 2,15 milijuna na teret računa i platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača). Ukupna vrijednost izvršenih izravnih terećenja na teret računa i platnih kartica potrošača iznosila je 16.896,55 milijuna kuna, dok je na teret računa i platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača) iznosila 989,26 milijuna kuna.

Slika 41. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja potrošača

Izvor: HNB

Slika 42. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

7.3. Prosječan broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja

Promatraju li se isti podaci na razini mjeseca, uočava se da su navedeni podaci istog reda veličine te da nema većih oscilacija od mjeseca do mjeseca budući da se radi o ugovorenoj usluzi terećenja računa najčešće za razne režijske troškove, koji su svaki mjesec istih ili sličnih vrijednosti.

Analizom kretanja prosječnog broja i vrijednosti transakcija izravnog terećenja utvrđeno je da je u 2016. svaki mjesec u prosjeku izvršeno 3,9 milijuna transakcija izravnog terećenja računa i platnih kartica potrošača i 179.294 transakcije izravnog terećenja računa i platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača). Prosječna mjesečna vrijednost transakcija izravnog terećenja računa i platnih kartica potrošača iznosila je 1.408,05 milijuna kuna, dok je za poslovne subjekte (nepotrošače) iznosila znatno manje, odnosno 82,44 milijuna kuna.

Na slikama su prikazani i podaci o terećenjima platne kartice od strane pružatelja platnih usluga (kreditnih institucija i kartičnih kuća) po nalogu primatelja plaćanja, a na temelju suglasnosti platitelja koji je ujedno korisnik platne kartice (npr. pojedinačno plaćanje računa za telekomunikacijsku uslugu ugovornim terećenjem platne kartice).

7.4. Prosječan broj i vrijednost izravnih terećenja po korisniku i računu

Kada se analizira prosječan broj i vrijednost transakcija po jednom računu odnosno korisniku, iznosi su znatno veći za poslovne subjekte (nepotrošače) u odnosu na potrošače. U skladu s navedenim u 2016. godini prosječan mjesečni broj transakcija po jednom računu i korisniku za potrošače iznosio je četiri transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.451 kune po korisniku. S druge strane, poslovni subjekti (nepotrošači) u 2016. imali su evidentirano svaki mjesec u prosjeku 98 izravnih terećenja po korisniku, prosječne mjesečne vrijednosti od 44.950 kuna.

8. Računi

U ovom poglavlju detaljnije se analizira broj računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) otvorenih kod kreditnih institucija te se daje prikaz broja računa i broja korisnika prema platnoprmetnim servisima (uslugama), odnosno prema ugovorenim načinima plaćanja korisnika kod kreditne institucije.

8.1. Transakcijski račun

Transakcijski račun jest tekući račun odnosno žiroračun koji je uređen Zakonom o platnom prometu, a može biti jednovalutni i multivalutni.

Jednovalutni računi jesu računi za plaćanje na kojima kreditne institucije u skladu s okvirnim ugovorom vode novčana sredstva korisnika u jednoj valuti.

Multivalutni računi jesu računi za plaćanje na kojima kreditne institucije u skladu s okvirnim ugovorom vode novčana sredstva korisnika u više različitih valuta.

8.2. Drugi platni račun

Drugi platni račun jest bilo koji račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koristi se za izvršavanje platnih transakcija, a ne može se svrstati u kategoriju transakcijski račun.

U drugi platni račun ubrajaju se svi računi za plaćanje koji nisu transakcijski, a s njih je moguće neometano izvršiti platnu transakciju.

Drugi platni računi ne razlikuju se po statusu ovisno o tome imaju li ili ne odobreno prekoračenje. Stoga su u ovoj publikaciji prikazani podaci samo o ukupnom broju otvorenih drugih platnih računa te koliko ih je blokirano na posljednji dan u mjesecu.

Na dan 31. prosinca 2016. evidentirano je ukupno 7.931.421 račun potrošača i 408.259 računa poslovnih subjekata (nepotrošača). Od ukupnog broja računa njih 93,8% jesu transakcijski računi, dok drugi platni računi imaju udio od 6,2%.

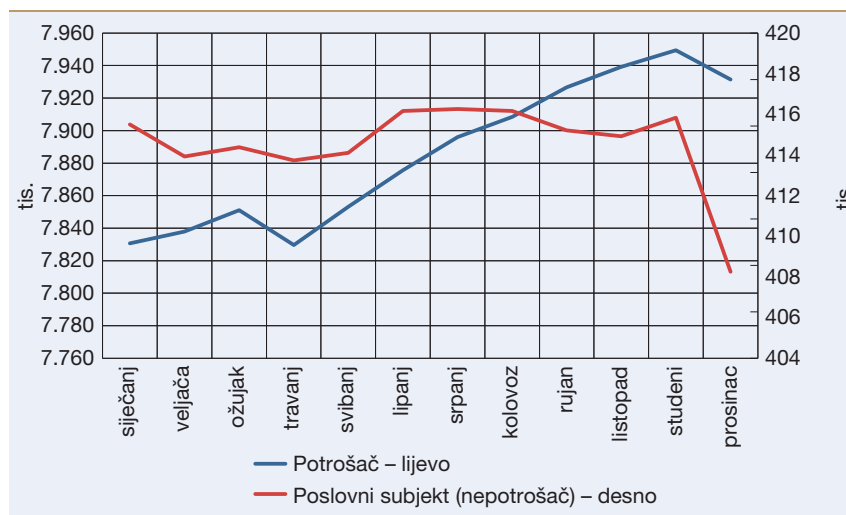
Tablica 5. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) na dan 31. prosinca 2016.

Vrsta računa	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Transakcijski račun	7.413.511	406.731
Drugi platni račun	517.910	1.528
Ukupno	7.931.421	408.259

Napomena: Uključeni su blokirani računi na dan 31. prosinca 2016.
Izvor: HNB

Kretanje ukupnog broja računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) po mjesecima prikazano je na Slici 43.

Slika 43. Ukupan broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

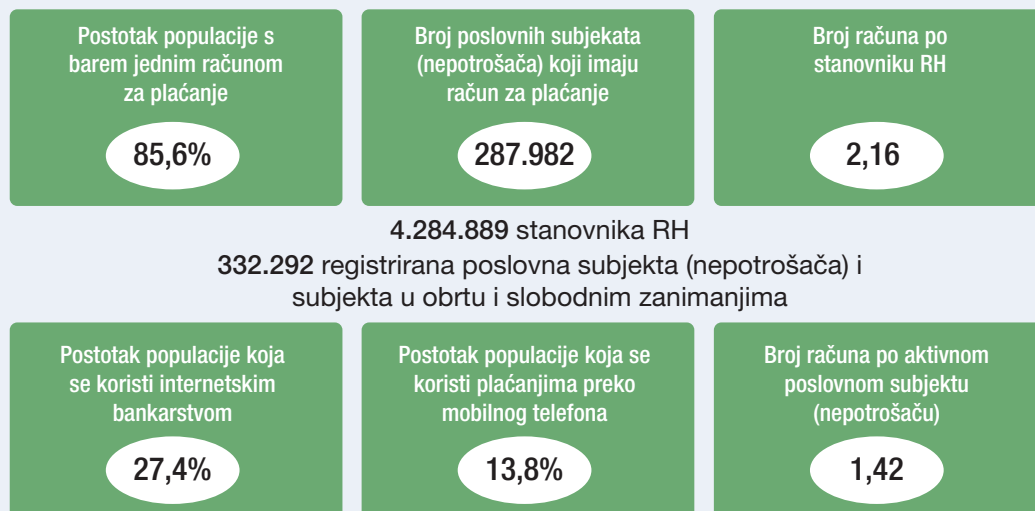

Izvor: HNB

Ako se analizira koliko stanovnika RH i poslovnih subjekata (nepotrošača) koji posluju u RH ima otvoren račun kod kreditne institucije, dolazi se do podatka da su na dan 31. prosinca 2016. ukupno 3.669.831 stanovnik RH (potrošača) i 287.982 poslovna subjekta (nepotrošača) imali otvoren račun kod kreditne institucije.

Kada se prethodno navedeni podaci stave u omjer s ukupnim brojem evidentiranih računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) na dan 31. prosinca 2016. (Tablica 5.), dolazi se do zaključka da svaki stanovnik RH (potrošač) ima u prosjeku dva računa odnosno 2,16 te da svaki poslovni subjekt (nepotrošač) u RH ima u prosjeku 1,42 računa.

Okvir 2. Pregled broja korisnika računa za plaćanje i platnih servisa na dan 31. prosinca 2016.

Izvor: HNB

8.3. Broj korisnika prema platnoprmetnim servisima

U Tablici 6. prikazan je ukupan broj korisnika potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) prema platnoprmetnim servisima (u nastavku teksta: platni servis), odnosno prema ugovorenim načinima plaćanja korisnika na teret računa otvorenih kod kreditne institucije.

Tablica 6. Broj korisnika prema platnim servisima

Opis načina plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)	Ukupno
Internet	1.174.057	171.673	1.345.730
Mobilni telefon	591.579	24.713	616.292
Telebanking	0	240	240
E-račun	44.069	63	44.132
Izravno terećenje	970.381	1.834	972.215
Trajni nalog	1.062.553	29.200	1.091.753
Debitna kartica	3.324.778	201.509	3.526.287
Kreditna kartica	1.136.461	30.608	1.167.069

Napomena: Stanje na dan 31. prosinca 2016.

Izvor: HNB

Pod brojem korisnika podrazumijeva se podatak o ukupnom broju korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata – nepotrošača) koji su s kreditnom institucijom ugovorili sljedeće načine plaćanja (platne servise) na teret svojeg računa za plaćanje:

- **Internet** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje internetskog (elektroničkog) bankarstva, bez obzira na broj tokena koje im je kreditna institucija izdala.
- **Mobilni telefon** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje aplikacije instalirane na mobilnom telefonu.
- **Telebanking** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje telebankinga.
- **E-račun** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje e-računa.
- **Izravno terećenje** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su dali suglasnost za izravno terećenje svojeg/svojih računa za plaćanje koji/koje vodi kreditna institucija.
- **Trajni nalog** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o trajnom nalogu.
- **Debitna kartica** – omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata, drugih uređaja i na šalterima kreditnih institucija. Pri korištenju debitne kartice račun za plaćanje

imatelja kartice tereti se za učinjeni trošak odmah nakon izvršenja kartične platne transakcije uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenoga dopuštenog prekoračenja.

- **Kreditna kartica** – omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja. Upotreba kreditne kartice ne uvjetuje imatelju osigurano pokriće na računu za plaćanje za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja. Za izvršenje platne transakcije korisniku kreditne kartice odobren je kredit (limit). Troškovi nastali korištenjem kreditne kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se u rokovima definiranim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, tj. nakon određenog vremena.

Analizom podataka iz Tablice 6. dolazi se do zaključka da se potrošači u znatno većoj mjeri koriste uslugom trajnog naloga (29%), izravnog terećenja (26,4%) i posebice internetskim bankarstvom (32%) u odnosu na mobilni telefon, tzv. m-banking (16,1%) i e-račun (1,2%), koji postaje sve popularniji način plaćanja, ali za sada još uvijek zauzima manji udio u odnosu na druge načine plaćanja. Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) internetsko bankarstvo očekivano je najzastupljenije (59,6%), slijede ih trajni nalog (10,1%) i mobilni telefon (8,6%), dok se e-račun (0,02%) još uvijek vrlo rijetko koristi.

Na dan 31. prosinca 2016. evidentirano je ukupno 3.324.778 potrošača i 201.509 poslovnih subjekata (nepotrošača) koji su imali debitnu karticu te 1.136.461 potrošač i 30.608 poslovnih subjekata (nepotrošača) imatelja kreditne kartice.

Tablica 7. Platni servisi (usluge) povezani s računom za plaćanje na dan 31. prosinca 2016.

Broj platnih servisa (usluga)	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
1	1.588.773	110.419
2	908.792	138.403
3	698.174	34.732
4 i više	474.448	6.053

Izvor: HNB

Pod jednim platnim servisom (uslugom) prikazan je broj potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) koji kod kreditne institucije imaju otvoren samo račun za plaćanje.

Iz Tablice 7. vidljivo je da ukupno 1.588.773 potrošača i 110.419 poslovnih subjekata (nepotrošača) imaju otvoren račun za plaćanje kod kreditne institucije, ali se ne koriste nijednim drugim platnim servisom (uslugom).

Najveći broj potrošača uz račun za plaćanje koristi se još jednim platnim servisom (uslugom), njih 908.792 ili 24,8% od ukupnog broja imatelja računa za plaćanje. Broj poslovnih subjekata (nepotrošača) koji se uz račun za plaćanje koriste još jednim platnim servisom (uslugom) iznosi 138.403 ili 48,06% od ukupnog broja imatelja računa za plaćanje.

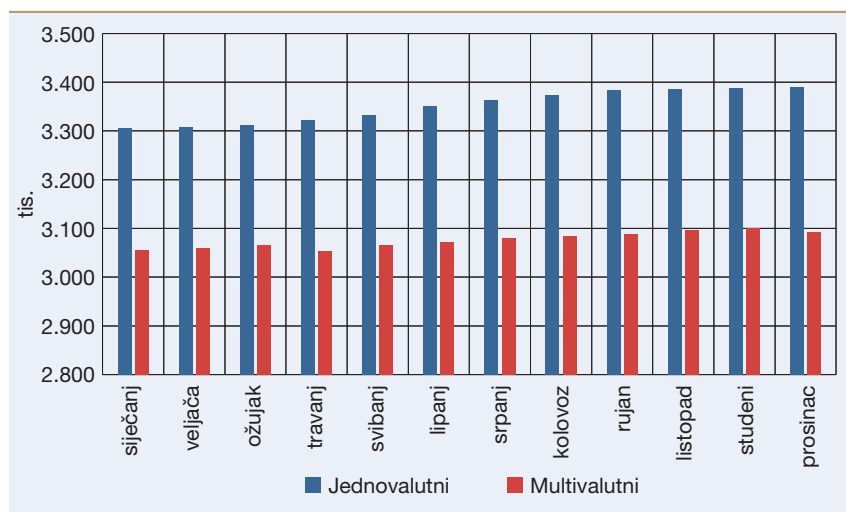
Ako se broj korištenih platnih servisa (usluga) prikazanih u Tablici 7. analizira prema strukturi, tj. vrsti platnih servisa (usluga) kojima se klijenti najviše koriste, dolazi se do podatka da se potrošači koji uz račun za plaćanje rabe samo jedan platni servis (uslugu) najčešće koriste internetskim bankarstvom, odnosno njih ukupno 290.472 ili 32%. Poslovni subjekti (nepotrošači) koji se uz račun za plaćanje služe samo jednim platnim servisom (uslugom) također se najčešće koriste internetskim bankarstvom, njih ukupno 130.978 ili 94,6%.

8.4. Jednovalutni i multivalutni računi

Računi za plaćanje koje vode kreditne institucije mogu biti jednovalutni i multivalutni. Jednovalutni računi jesu računi za plaćanje na kojima kreditne institucije u skladu s okvirnim ugovorom vode novčana sredstva korisnika u jednoj valuti, dok na multivalutnim računima vode novčana sredstva u više različitih valuta.

Udio jednovalutnih računa u ukupnom broju računa potrošača iznosi 52%, a kretanje ukupnog broja jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača po mjesecima prikazano je na Slici 44.

Slika 44. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača otvorenih kod kreditnih institucija

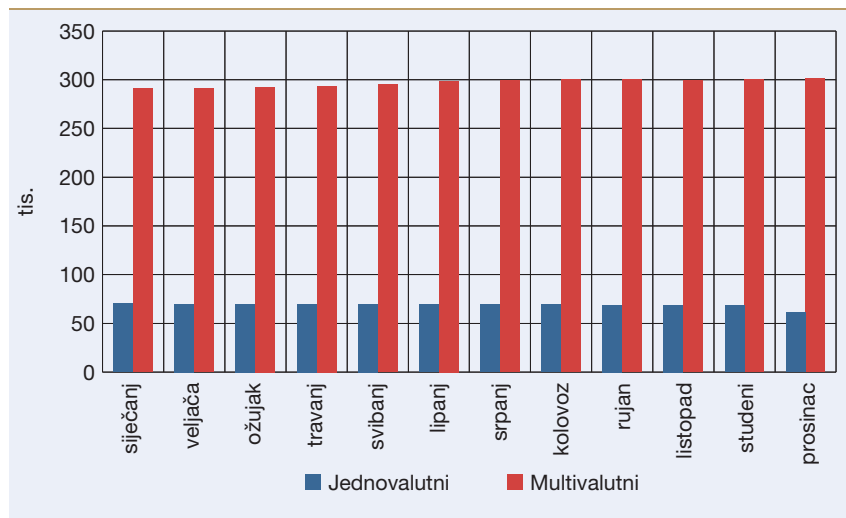

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.
Izvor: HNB

Dok je kod potrošača udio jednovalutnih i multivalutnih računa podjednak, kod poslovnih subjekata (nepotrošača) omjer je potpuno drugačiji i različit te je udio multivalutnih računa u ukupnom broju računa znatno veći, tj. u prosjeku 80%, u usporedbi s jednovalutnima, čiji je udio samo 20%.

Kretanje broja jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata (nepotrošača) po mjesecima prikazano je na Slici 45.

Slika 45. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata (nepotrošača) otvorenih kod kreditnih institucija

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.
Izvor: HNB

8.5. Transakcijski računi prema statusu

Transakcijski računi prema statusu mogu biti s odobrenim prekoračenjem, bez odobrenog prekoračenja i blokirani.

Računi bez odobrenog prekoračenja jesu transakcijski računi otvoreni kod kreditne institucije na teret kojih je moguće izvršavati platne transakcije samo do iznosa novčanih sredstava na tim računima.

U prikaze podataka o transakcijskim računima bez odobrenog prekoračenja nisu uključeni računi koji su na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca blokirani.

Računi s odobrenim prekoračenjem jesu transakcijski računi otvoreni kod kreditne institucije na teret kojih je moguće izvršavati platne transakcije preko iznosa novčanih sredstava na tim računima, tj. do visine ugovorenog limita.

U podatke o transakcijskim računima s odobrenim prekoračenjem nisu uključeni računi koji su na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca blokirani. Također nisu uključeni iznosi limita odobreni za obročnu otplatu po transakcijskom računu (obročna otplata za debitnu platnu karticu).

Blokirani računi za plaćanje jesu transakcijski računi i drugi platni računi otvoreni kod kreditnih institucija na kojima je privremeno onemogućeno raspolaganje svim novčanim sredstvima na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca.

Raspolaganje novčanim sredstvima može biti privremeno onemogućeno zbog:

- provedbe ovrhe na novčanim sredstvima u skladu sa zakonom kojim se uređuje provedba ovrhe na novčanim sredstvima;
- nenamirenih obveza u skladu s uvjetima iz okvirnog ili drugog ugovora korisnika platne usluge s izvještajnim obveznikom;
- sumnje na neovlašteno korištenje;
- provođenja drugih propisa kojima se nalaže privremeno onemogućivanje raspolaganja novčanim sredstvima na računima i
- ostalih razloga.

Blokirani računi ne prikazuju se prema statusima bez odobrenog prekoračenja i s odobrenim prekoračenjem.

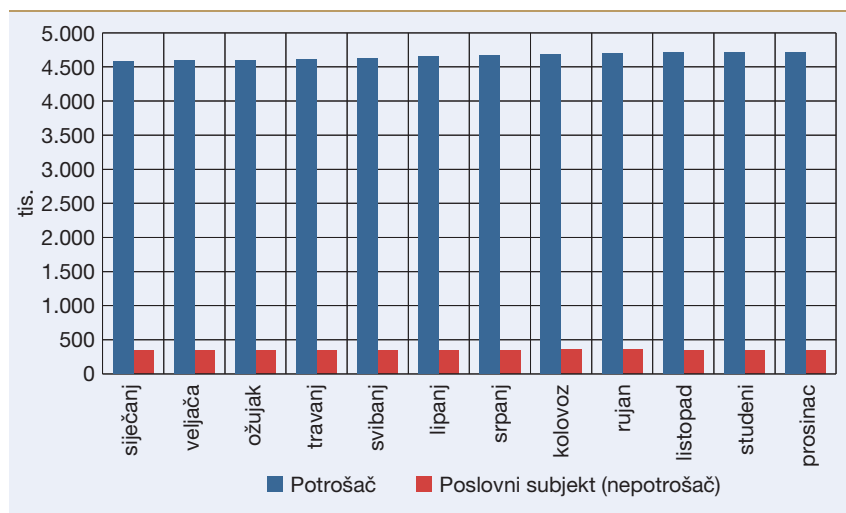
U nastavku teksta daje se prikaz broja računa prema statusu računa te podaci o ukupno odobrenim prekoračenjima i iznosu korištenog prekoračenja.

8.5.1. Računi bez odobrenog prekoračenja

Na dan 31. prosinca 2016. u RH ukupno su bila otvorena 4.709.053 računa potrošača i 344.325 računa poslovnih subjekata (nepotrošača) koji nemaju odobreno prekoračenje.

Iz Slike 46. vidljivo je da je broj računa bez odobrenog prekoračenja konstantan tijekom promatranog razdoblja te nema oscilacija ni kod potrošača ni kod poslovnih subjekata (nepotrošača).

Slika 46. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) bez odobrenog prekoračenja

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.

Izvor: HNB

Ako se broj računa bez odobrenog prekoračenja analizira ovisno o tome je li jednovalutni ili multivalutni, dolazi se do podatka da je multivalutnih računa više nego jednovalutnih, posebice kod poslovnih subjekata (nepotrošača). Naime, 80% računa poslovnih subjekata (nepotrošača) multivalutno je, dok potrošači multivalutnih računa imaju 55%, a jednovalutnih 45%.

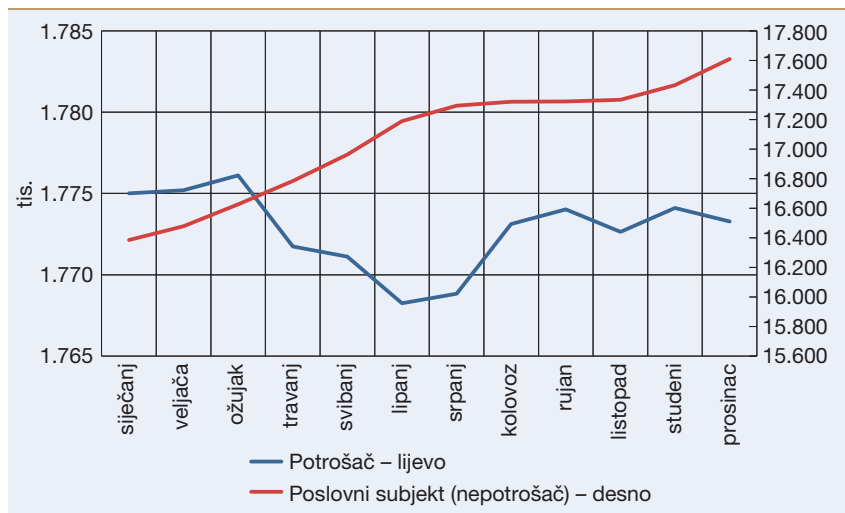
8.5.2. Računi s odobrenim prekoračenjem

Broj računa s odobrenim prekoračenjem znatno je manji od broja računa bez odobrenog prekoračenja te je na dan 31. prosinca 2016. evidentirano 1.773.268 računa potrošača i 17.609 računa poslovnih subjekata (nepotrošača).

Analizira li se broj računa s odobrenim prekoračenjem ovisno o tome je li jednovalutni ili multivalutni, dolazi se do zaključka da je odnos bitno drugačiji nego kod računa bez odobrenog prekoračenja, osobito kod potrošača. Naime, 71,5% računa potrošača jest jednovalutno u odnosu na multivalutne, čiji udio u ukupnom broju računa s odobrenim prekoračenjem iznosi 28,5%. Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) udjeli su potpuno drugačiji te je 10,5% jednovalutnih, a multivalutnih računa s odobrenim prekoračenjem čak 89,5%.

Na Slici 47. prikazan je broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s odobrenim prekoračenjem po mjesecima za 2016.

Slika 47. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s odobrenim prekoračenjem

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.

Izvor: HNB

Od ukupno 1.773.268 računa potrošača koji na dan 31. prosinca 2016. imaju odobreno prekoračenje njih 56,08% odnosno 994.446 računa u korištenju je odobrenog prekoračenja. Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) postotak računa s odobrenim prekoračenjem koji su 31. prosinca 2016. bili u korištenju prekoračenja sličan je i iznosi 59,9%, odnosno ukupno 10.550 računa bilo je u korištenju odobrenog prekoračenja od ukupno evidentiranih 17.609 koji se mogu koristiti prekoračenjem.

8.5.3. Blokirani računi

Na dan 31. prosinca 2016. ukupno je blokirano, tj. onemogućeno je raspolaganje novčanim sredstvima na 1.013.576 računa potrošača i 45.302 računa poslovnih subjekata (nepotrošača).

Tablica 8. Broj blokiranih računa

na dan 31. prosinca 2016.

Vrsta računa	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Transakcijski račun	931.190	44.797
Drugi platni račun	82.386	505
Ukupno	1.013.576	45.302

Izvor: HNB

9. Pojmovnik

Debitna platna kartica omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata, drugih uređaja i na šalterima kreditnih institucija. Pri korištenju debitne kartice račun za plaćanje imatelja kartice tereti se za učinjeni trošak odmah nakon izvršenja kartične platne transakcije uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenoga dopuštenog prekoračenja.

Izravno terećenje je platna usluga za terećenje platiteljeva računa za plaćanje, pri čemu je platna transakcija inicirana od strane primatelja plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane platiteljevu pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Korisnik platnih usluga fizička je ili pravna osoba koja se koristi platnom uslugom u svojstvu platitelja i/ili primatelja plaćanja.

Kreditna platna kartica omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja. Upotreba kreditne kartice ne uvjetuje imatelju osigurano pokriće na računu za plaćanje za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja. Za izvršenje platne transakcije korisniku kreditne kartice odobren je kredit (limit). Troškovi nastali korištenjem kreditne kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se u rokovima definiranim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, tj. nakon određenog vremena.

Kreditni transfer je platna usluga kojom se na osnovi naloga koji inicira platitelj tereti račun za plaćanje platitelja i odobrava račun za plaćanje primatelja plaćanja.

Međunarodna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) posluje u Republici Hrvatskoj, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) posluje prema propisima treće države.

Nacionalna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platiteljev pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga, a koji posluje u Republici Hrvatskoj.

Nepotrošač je pravna ili fizička osoba koja nije potrošač (poslovni subjekt).

Novčana pošiljka je platna usluga pri kojoj se primaju novčana sredstva od platitelja, a nije otvoren račun za plaćanje na ime platitelja ili primatelja plaćanja, u svrhu prijenosa novčanih sredstava primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga za primatelja plaćanja kojemu se ta sredstva stavljaju na raspolaganje.

Platna transakcija je polaganje, podizanje ili prijenos novčanih sredstava koje je inicirao platitelj ili primatelj plaćanja, bez obzira na to kakve su obveze iz odnosa između platitelja i primatelja plaćanja.

Potrošač je fizička osoba koja u ugovorima o platnim uslugama obuhvaćenima Zakonom o platnom prometu (NN, br. 133/2009. i 136/2012.) djeluje izvan područja gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja, odnosno fizička osoba koja sklapa ugovor o izdavanju elektroničkog novca u skladu sa Zakonom o elektroničkom novcu (NN, br. 139/2010.) izvan područja gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja.

Prekogračna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) posluje u Republici Hrvatskoj, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) posluje prema propisima druge države članice.

Račun za plaćanje jest bilo koji račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga, a koristi se za izvršenje platnih transakcija.

Trajni nalog je uputa koju je platitelj dao pružatelju platnih usluga kod kojega se vodi platiteljev račun za plaćanje, za izvršavanje kreditnih transfera u redovitim vremenskim razmacima ili na unaprijed utvrđene datume (npr. plaćanje TV pristojbe, rate anuiteta...).

Usluga plaćanja računa jest platna transakcija kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.).

10. Dodatak

Popis tablica

Tablica 1. Platne transakcije u RH.....	8
Tablica 2. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički.....	22
Tablica 3. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički.....	22
Tablica 4. Prosječan broj i vrijednost transakcija nacionalnih kreditnih transfera prema broju korisnika platnih usluga.....	22
Tablica 5. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)...	42
Tablica 6. Broj korisnika prema platnim servisima.....	44
Tablica 7. Platni servisi (usluge) povezani s računom za plaćanje.....	45
Tablica 8. Broj blokiranih računa	50

Popis okvira

Okvir 1. Udio korištenja platnoprometnih servisa potrošača u odnosu na broj stanovnika RH i poslovnih subjekata (nepotrošača) u odnosu na broj registriranih poslovnih subjekata (nepotrošača) i subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima u RH	21
Okvir 2. Pregled broja korisnika računa za plaćanje i platnih servisa na dan 31. prosinca 2016.....	43

Popis slika

Slika 1. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija.....	9
Slika 2. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija.....	9

Slika 3. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija.....	10
Slika 4. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija.....	10
Slika 5. Struktura kreditnih transfera	11
Slika 6. Ukupni poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	12
Slika 7. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača	13
Slika 8. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača).....	14
Slika 9. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	15
Slika 10. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača	15
Slika 11. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)	16
Slika 12. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	16
Slika 13. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača	17
Slika 14. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)	17
Slika 15. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja	18
Slika 16. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja	19
Slika 17. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja.....	19
Slika 18. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja	20
Slika 19. Broj ugovora trajnog naloga	23

Slika 20. Ukupan broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	23
Slika 21. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača	24
Slika 22. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača)	24
Slika 23. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	26
Slika 24. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	27
Slika 25. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača	27
Slika 26. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)	28
Slika 27. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	28
Slika 28. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	29
Slika 29. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	29
Slika 30. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	30
Slika 31. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	30
Slika 32. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	31
Slika 33. Broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa	32
Slika 34. Poslane novčane pošiljke u RH	33

Slika 35. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke	34
Slika 36. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke	35
Slika 37. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama	35
Slika 38. Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama	36
Slika 39. Broj suglasnosti za izravno terećenje.....	38
Slika 40. Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja	39
Slika 41. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja potrošača	39
Slika 42. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja poslovnih subjekata (nepotrošača)	40
Slika 43. Ukupan broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	43
Slika 44. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača otvorenih kod kreditnih institucija	46
Slika 45. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata (nepotrošača) otvorenih kod kreditnih institucija	47
Slika 46. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) bez odobrenog prekoračenja	49
Slika 47. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s odobrenim prekoračenjem	50

